

Verwerking ontvangen adviezen tijdens de publieke raadpleging (Beleidsplan Ruimte Turnhout)

Lijst van ontvangen adviezen:

Inhoud

Advies Vlaamse overheid dd. 27.06.25	2
Advies Provincie Antwerpen dd. 30.06.2025	6
Advies GECORO dd. 05.06.2025	14
Advies Peter Vervoort (niet aanwezig GECORO) dd. 22.05.2025	19
Advies Kordia dd. 30.06.2025	25
Advies Ravels dd. 30.06.2025	30
Advies Boerenbond dd. 20.06.25	32
Advies Natuurpunt dd. 29.06.2025	37
Advies Jeugdraad dd. xxx	44
Advies VoKa KvK Mechelen-Kempen dd. 26.06.2025	47
Advies MNIDS dd. 24.06.2025	49
Advies Schorvoort 2020 dd. 30.06.2025	52
Advies Boomkwekerij Maréchal 2020 dd. 27.06.2025	54

ADVIES	ANTWOORD
Advies Vlaamse overheid dd. 27.06.25 Algemeen: De voorgestelde oplossingen en strategieën worden ondersteund door het departement, maar zijn momenteel nog beperkt tot eerder leidende principes, dan wel minimale streefdoelen. In een volgende fase dient duidelijk gemaakt te worden hoe die ambities doorwerken op het ruimtelijk beleid (procedureel, uitvoering, instrumenten, doelstellingen). De ruimtelijke strategieën zelf dienen SMART geformuleerd te zijn, zodat ze nu al het maatschappelijke debat voeden en in een later stadium de basis vormen om het gevoerde beleid te monitoren en te evalueren. Zo stelt de strategische visie van het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen onder andere dat Vlaanderen tegen 2040 0 hectare bijkomend ruimtebeslag telt. De conceptnota stelt dat het Beleidsplan Ruimte Turnhout zich wil inbedden in de beleidsplannen van de hogere overheden, maar blijft nog vaag over hoe de stad bijvoorbeeld zal bijdragen aan het behalen van deze doelstelling. Indien (kwantitatieve) doelstellingen vergeleken worden met bestaand cijfermateriaal kan niet enkel het ambitieniveau van het beleidsplan gepeild worden, maar wordt het mogelijk om in te zetten op monitoring en evaluatie. Dit lijkt zeker opportuun voor de maatregelen van het integraal groen- en waterplan. Dynamische en levendige stad: Binnen de strategie 'Doordacht locatiebeleid voor bezoekersgerichte functies' wordt gesteld dat vrijkomende ruimte, zoals lege handelspanden en oude bedrijfslocaties, ingezet worden voor multifunctionele versterking. Het multifunctionele is hier cruciaal. Het stimuleren van verweven werklocaties maakt een belangrijk deel uit van een kwalitatieve kernversterking. Het is cruciaal dat de stad voldoende aandacht besteedt aan verdringingseffecten die kunnen leiden tot ongewenste monofunctionele ontwikkeling. Doordat woningen vaak een hoger financieel rendement opleveren, is het bijvoorbeeld aantrekkelijk om goed gelegen verweven werklocaties te residentialiseren. Bij transformaties moet het bebouwd patrimonium en het gebruik en de inrichting van het openbaar domein ondernemerschap blijven ondersteunen en faciliteren. Onder de strategie 'slimme verweving stimuleren' stelt de stad dat de baanwinkelgebieden en -linten niet mogen concurreren met het handelshart. Het Departement Omgeving	Wij nemen deze aanbeveling volmondig mee in het verdere traject. In de uitwerking zullen wij expliciet streven naar het formuleren van verhoogde en scherpere ambities binnen het beleidsplan, met bijzondere aandacht voor hun structurele en strategische verankering. Daarbij beschouwen wij het als essentieel dat deze ambities niet op zichzelf staan, maar ingebed worden in een coherent en krachtig actieplan, dat zowel de uitvoering als de borging van de beleidsdoelstellingen op een geïntegreerde wijze ondersteunt. Dat er nog geen scherpe doelstellingen en ambities zijn opgemaakt heeft ook te maken met de gekozen aanpak. We hebben de conceptnota opgevat als een verhaal over het Turnhout van nu. We willen alle belanghebbenden triggeren om zelf met voorstellen en prioriteiten naar voor te schuiven. In volgende fases van opmaak zullen we onze doelstellingen en ambities veel scherper formuleren. Wij zullen in het vervolgtraject expliciet inzetten op het formuleren van SMART-doelstellingen, die bijdragen aan de operationalisering en meetbaarheid van het plan, ook in het kader van monitoring en evaluatie.. Deze doelstellingen vormen een richtinggevend kader voor de ruimtelijke ontwikkeling van de gemeente en ondersteunen een consistente beleidsaanpak. Waarvan akte.

ondersteunt deze visie. Een breed winkelaanbod versterkt immers de levendigheid en aantrekkelijkheid van het stadscentrum. Deze strategie gaat evenwel ook uit van een verdere groei van het juridisch aandeel bestemd bedrijventerrein in verhouding met de groei van de stad. Het Departement Omgeving vraagt evenwel om aandachtig om te springen met de **creatie van bijkomend juridisch aanbod aan bedrijventerreinen**. Eerst moet er gekeken worden waar en of er reeds ingenomen **ruimte hergebruikt** kan worden, door bestaande, misschien wat **gedateerde bedrijventerreinen te transformeren**. Ook brengt de stad best onderbenutte of niet gerealiseerde bedrijfsruimten en -percelen in beeld die mogelijk geactiveerd kunnen worden. Pas indien na deze stappen nog steeds een nood aan bijkomend bedrijventerrein bestaat, kan tot herbestemming overgegaan worden.

Het voorgaande wordt best onderzocht in het kader van de **opmaak van een beleidskader economie**.

In een volgende fase kan nog dieper ingegaan worden op een aantal uitdagingen en ambities op **mobiliteitsvlak** en wat dit juist betekent voor het ruimtelijk beleid, zoals de ruimtelijke impact van het implementeren van de multimodaliteit van knooppunten en het daaraan verbonden aanbod aan functies, maar ook de ruimtelijke impact van het **parkeerbeleid**. Het departement adviseert dat dit **voldoende afgestemd wordt op het regionaal mobiliteitsplan Kempen**.

Het departement vraagt om in het kader van het **beleidsplanningsproces** na te denken hoe de stad in de toekomst om zal gaan met de **planologische compensatieplicht**. Welke gebieden wil de stad zeker vrijwaren van ontwikkeling en welke slecht gelegen gebieden met harde bestemming komen in de toekomst eventueel in aanmerking voor herbestemming tot open ruimte?

Wij nemen deze vraagstelling mee in de verdere fasen van het traject. Naar ons inzien vormt het **herdenken en transformeren van bestaande bedrijventerreinen**, evenals het verhogen van het ruimtelijk en functioneel rendement van deze locaties, een eerste en **noodzakelijke** stap. Dit voorkomt dat onmiddellijk nieuwe ruimte moet worden aangesneden. Deze benadering sluit bovendien aan bij de principes van ruimtelijk rendement en duurzame ruimte-inname (zie ook toegelicht in onze reactie op de bemerkingen van VOKA).

Hoewel wij de intentie tot het opmaken van een beleidskader economie ten volle onderschrijven, merken wij op dat op de bedrijventerreinen reeds **aanzienlijke inspanningen** worden geleverd via diverse instrumenten en lopende trajecten, waaronder de opmaak van een ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP). Daarnaast is het onze intentie om **economische verweving en de stimulering** van het lokale winkelaanbod expliciet te verbinden met de **verdichtingsstrategie** in een breder beleidskader. Op die manier beogen wij een geïntegreerde benadering waarin economische dynamiek, ruimtelijke efficiëntie en kwalitatieve leefomgevingen hand in hand gaan. Deze aanpak vormt volgens ons een mogelijke richting om op een duurzame en toekomstgerichte wijze het economisch weefsel van de gemeente te versterken.

Hoewel wij binnen de opmaak van de strategische visie expliciet aandacht willen besteden aan mobiliteitsaspecten, beschouwen wij andere thematieken in het traject voor Turnhout momenteel als prioritair. Het is onze ambitie om mobiliteit verder te verfijnen tot een gedragen en ambitieuze visie, maar er wordt in deze fase **geen afzonderlijk beleidskader Mobiliteit** opgemaakt.

Waar relevant, zullen mobiliteitsvraagstukken op een geïntegreerde wijze worden meegenomen binnen de andere beleidskaders, in de mate waarin dit thematisch en inhoudelijk passend is. Indien tijdens de verdere uitwerking blijkt dat specifieke mobiliteitsaspecten een versterkt kader behoeven, kan dit als actiepunt worden opgenomen binnen de relevante beleidsdomeinen.

Wij achten het zinvol om het vraagstuk van **planologische compensatie** te verkennen binnen de uitwerking van de beleidskaders. Dit **onderzoek is in ieder geval voorzien** als onderdeel van het verdere traject. Daarbij willen we analyseren welke zones nog op een verantwoorde wijze ontwikkelbaar zijn, en welke gebieden vanuit ruimtelijk-functioneel of duurzaamheidsoptiek eerder ongunstig gelegen zijn voor verdere ontwikkeling en idealiter kunnen dienen als compensatiegronden. Vlaanderen wordt in dit kader beschouwd als een waardevolle partner, onder meer vanwege de vele zones die binnen een Vlaams RUP zijn

Aangename woonstad:

Uit de uitdagingen en kansen wat betreft Turnhout als een aangename woonstad blijkt dat de suburbanisatie in zekere zin tegen gehouden werd door grootschalige reconversieprojecten. Dit leidde evenwel ook tot een tweedeling tussen enerzijds duurder, kwalitatief woonaanbod en een ouder en minder kwalitatief woonaanbod. Departement Omgeving vraagt de stad om in haar beleidsplan een kader te bieden om **gentrificatie-effecten tegen te gaan**.

Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad:

Het departement ondersteunt de vertaling van de principes van het integraal groen- en waterplan in een aantal strategieën, maar **adviseert om deze instrumenteel te vertalen** in bijvoorbeeld een **stedenbouwkundige verordening**. Het Ruimtelijk Beleidsplan werkt immers niet rechtstreeks door naar het vergunningenbeleid. De conceptnota bevat nog geen concrete doelstellingen en ambities naar de open ruimte toe.

Op welke manier zal de stad bijdragen aan **de Vlaamse doelstelling om tegen 2040 geen bijkomend ruimtebeslag meer in te nemen**? Die doelstelling kan door de stad verder worden uitgewerkt door onder meer de focus te leggen op bijvoorbeeld het **netto behoud van groenruimte** en mogelijke instrumenten en acties ter uitvoering hiervan.

Het departement vraagt om in het kader van het beleidsplanningsproces na te denken hoe de stad in de toekomst om zal gaan met de planologische compensatieplicht. Welke gebieden met een harde bestemming wil de stad vanuit ruimtelijk oogpunt niet langer ontwikkelen en komen in aanmerking voor herbesteding tot open ruimte?

Samenwerkingen centraal:

In haar conceptnota maakt de stad duidelijk dat ruimtelijke uitdagingen en ruimtevragen in de stad en in de regio sterk beïnvloed worden vanuit de omliggende gemeenten en vanuit Nederland. Het is dan ook aangewezen dat de ruimtelijke visie van het beleidsplan **maximaal afgestemd wordt met de naburige gemeenten**. Samen met de gemeenten Beerse, Oud-Turnhout, Vosselaar, Lille en Kasterlee maakt de stad Turnhout deel uit van het samenwerkingsverband Kordia. Binnen dit samenwerkingsverband liggen mooie kansen om het ruimtelijk beleid vorm te geven op een regionaal schaalniveau. Het Departement

opgenomen in de afbakening van het Regionaal Stedelijk Gebied. Voorbeelden hiervan zijn de Kanaalzone Noord (Heizijdse Velden), de Zone voor grootschalige kleinhandel N140 en Schortvoort Aa-vallei.

Wij begrijpen deze bekommernis en zullen dit **aandachtspunt** zeker meenemen in de verdere uitwerking van het beleidsplan.

Wij onderschrijven deze insteek en nemen dit aandachtspunt mee in de verdere uitwerking van het voorontwerp van het beleidsplan. De strategieën uit het groenblauw plan en klimaatplan Turnhout worden mee opgenomen in het beleidsplan en er wordt voortgebouwd op de reeds uitgewerkte doelstellingen voor creëren van een klimaatrobuuste stadsomgeving. Om te vertaling van de strategische visie te maken naar concrete inrichting van open ruimte achten we de uitwerking van specifieke beleidsinstrumenten noodzakelijk. Deze zullen in het actieplan worden opgenomen binnen de beleidskaders, hetzij in een aparte beleidskader 'klimaatadaptatie en open ruimte', hetzij via een groenblauwe scan binnen de overige beleidskaders.

We zijn ons ten eerste bewust van de doelstelling om in 2040 te komen tot 0 hectare bijkomend ruimtebeslag en zullen als stad Turnhout hier onze rol in opnemen. We zien Vlaanderen hierin als een belangrijke partner, onder andere door de vele zones die in een Vlaams RUP voor de afbakening van het Regionaal Stedelijk gebied zitten bv. Kanaalzone Noord (Heizijdse Veldend, Zone voor grootschalige kleinhandel N140, Schorvoort Aa-vallei). Het Vlaamse niveau zal hier zelf ook een zeer actieve rol in moeten spelen aangezien onze bevoegdheid stopt bij onze gemeentegrenzen en vragen voor planologische compensatie en het tegengaan van bijkomend ruimtebeslag ook regionaal zullen aangepakt moeten worden.

Akkoord, deze bemerking wordt meegenomen als aandachtspunt en we zullen met de Kordia-gemeenten samenwerken.

Omgeving adviseert daarom om het beleidsplan verder vorm te geven in samenwerking met ten minste de Kordia-gemeenten.

Overige opmerkingen:

Wat betreft de bestuurlijke verhoudingen wordt binnen de beleidsplanning uitgegaan van een realisatiegericht partnerschapsmodel. Wel bepaalt artikel 2.1.1 §3 VCRO dat in elk ruimtelijk beleidsplan wordt aangegeven hoe het zich verhoudt tot de ruimtelijke beleidsplannen van de andere niveaus.

De stad Turnhout dient in het verdere verloop van het planningsproces na te gaan hoe zij om zal gaan met dit decretaal kader. Dit gegeven kan van belang zijn bij het bepalen van de stedelijke ruimtelijke werven. Mocht de stad van oordeel zijn dat bepaalde problematieken beter op **het Vlaamse of provinciale niveau** worden aangepakt dan kan zij, na overleg, de relevante Vlaamse en provinciale administraties **voorstellen** doen aan het Vlaamse, respectievelijk het provinciale niveau.

Een aandachtspunt voor alle bestuursniveaus is het schrappen van overtollig en slecht gelegen juridisch aanbod. Het is niet duidelijk of de stad ook werk wil maken van de neutralisering van de slechtst gelegen harde bestemmingen. Overtollige, slecht gelegen harde bestemmingen in (kwetsbare) open ruimte krijgen bij voorkeur een niet-bebouwbaar bestemming. Het wensbeeld van de stad op die bestemmingen wordt bij voorkeur opgenomen in de nog uit te werken beleidskaders.

Het beleidsplan ruimte zal het gemeentelijk structuurplan volledig vervangen.

Hoe evalueert men het te vervangen GRS? Is het voldoende duidelijk welke koerswijzigingen men wil doorvoeren ten aanzien van het beleid uit het GRS?

Het is ook wenselijk dat in het verdere planningsproces alle aspecten inzake **operationeel ruimtelijk beleid** van de komende legislatuur **voldoende verwoord zijn in de beleidskaders**.

De conceptnota maakt geen melding van **mogelijk tegenstrijdige ontwikkelingen** die lopende zijn of waar men niet van kan afwijken. Indien men dit wil toelaten dan is een afwegingskader hiervoor wenselijk.

Ofschoon het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen nog niet formeel is vastgesteld lijkt het logisch dat de stad Turnhout nagaat hoe ze staat ten opzichte van de strategische visie van het BRV zoals goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 20 juli 2018. Het betreft hierbij niet alleen het antwoord op de vraag of ze de strategische doelstellingen en ruimtelijke ontwikkelingsprincipes mee onderschrijft maar ook of ze akkoord is met de rolverdeling die deze strategische visie suggereert tussen de drie niveaus. Wanneer het stadsbestuur in het verdere verloop van het planningsproces moet overgaan tot de inhoudelijke beoordeling van ontwikkelingsalternatieven dan kan zij hiervoor de ruimtelijke ontwikkelingsprincipes uit de strategische visie van het BRV evenwichtig en in onderling verband gebruiken.

De doelstellingen die de stad heeft voor verdere ontwikkeling in het open ruimte gebied en natuurgebieden zullen grotendeels gestuurd worden door de regelgeving op hoger (vooral Vlaams) niveau. Een duidelijk voorbeeld hiervan is de stikstofproblematiek die een impact zal hebben op de ontwikkelingsmogelijkheden voor landbouw en bedrijven in de stad en de afstemming met de natuurdoelen in VEN/Natura 2000. Binnen de beleidskaders wensen we zoveel mogelijk aan te geven hoe op gemeentelijk niveau kan worden bijgedragen aan de hoger opgelegde doelstellingen. Hiervoor worden reeds concrete voorstellen gegeven binnen de conceptnota. Vb. agroforestry, beheerovereenkomsten, aanleggen van infiltratiebekkens, KLE's, ...

Prioritaire zones voor herbestemming naar open ruimte zal nog worden onderzocht.

Dit is een terecht aandachtspunt dat wij in de volgende fasen van het traject verder zullen onderzoeken. De vraag naar de neutralisering van slecht gelegen harde bestemmingen, en de vertaling daarvan naar een wensbeeld binnen de beleidskaders, vraagt om een grondige afweging in samenhang met de openruimte kwaliteiten en de ruimtelijke behoeften van de stad.

Het klopt inderdaad dat het beleidsplan ruimte Turnhout het verouderde Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan zal vervangen. Bij het voorontwerp beleidsplan zal een vergelijking worden gevoegd met huidig GRS.

Advies Provincie Antwerpen dd. 30.06.2025

Algemeen:

We zijn blij te lezen dat er aandacht is voor thema's die belangrijk zijn voor het ruimtelijk beleid van de provincie. Daarbij denken we aan de ontwikkelingsstrategie rond multimodale knopen, de klimaatrobuuste stad, inclusieve ruimte, een beleid rond bedrijventerrein én verweven bedrijven, enzoverder. Wij zijn dan ook benieuwd hoe dit zich verder zal vertalen in een visie met principes en beleidskaders.

Een beleidsplan vervangt het gehele GRS. Hoewel er geen verplichting is op specifieke thema's op te nemen lijken enkele zaken nog onderbelicht.

Zowel voor landbouw als voor energie zien we uitdagingen voor Turnhout waar een ruimtelijk beleid aan gekoppeld kan worden. Het is wel aanbevolen dat er **minstens in de strategische visie hier iets rond gezegd wordt**, aangezien (bijkomende) beleidskaders maar kunnen opgemaakt worden **als er kapstokken in de strategische visie zitten**.

- Landbouw komt in de conceptnota enkel aan bod als het gaat over de relatie met stikstof.
Op dit moment zijn er (nog) geen ambities geformuleerd naar de landbouwgebieden van Turnhout.
- Ambities omtrent de energietransitie en/of hernieuwbare energie kunnen ook opgenomen worden in de toekomstvisie voor de stad. Eventueel gekoppeld aan energielandschap Grensland Turnhout.

Landbouw:

Vanuit de provincie zien we een aantal opmerkelijke trends inzake landbouw in Turnhout.

We geven een voorzet waar de stad op verder zou kunnen werken:

- Landbouwruimte staat voor grote veranderingen, onder meer door het stikstofverhaal en de nabijheid van het Turnhouts Vennengebied.
- Turnhout sluit zich aan bij de ambities van de bouwshift. Ook voor landbouw en open ruimte moedigen we aan om een proactieve visie te maken, bijvoorbeeld waar en hoe eventuele compensaties in functie van de inname van landbouwgebied wenselijk zijn.
- De aanwezige 'groene ruimtes' worden heel specifiek en met een eigen identiteit en naamgeving behandeld. Dit in tegenstelling tot de landbouwruimte die slechts in haar algemeenheid beschreven wordt. Ook is er de suggestie om tekstueel te

Binnen de conceptnota is er reeds aandacht voor landschapsproductiviteit. Landbouw kan naast voedselproductie in Turnhout ook enkele andere belangrijke ecosysteem leveren zoals remediëren van droogte, erosie- en waterbeheer en vervlechten met het natuurlijk netwerk. We willen samen met de landschapsbeheerders op zoek gaan naar maatregelen om de toenemende klimaatproblematieken te bestrijden.

De doelstellingen uit het Ruimtelijk Beleidsplan Turnhout worden afgestemd op de reeds uitgewerkte doelstellingen van het Klimaatplan Turnhout

Binnen de strategische visie kunnen doelstellingen inzake landbouw verder gespecificeerd worden naargelang de ruimtelijke indeling. De ambities dienen wel steeds gekaderd te worden binnen de doelstellingen op Vlaams en Provinciaal niveau. Het klopt dat het toekomstperspectief voor landbouw in Turnhout, vooral in relatie met Turnhouts Vennengebied, niet onaangeraakt kan blijven. In het actieprogramma kunnen acties vb rond agroforestry worden opgenomen.

Zie antwoord hierboven.

Er wordt akte genomen van de landbouwthema's die verder kunnen behandeld worden op gemeentelijk niveau binnen het beleidsplan.

Benaming van landbouwgebieden kan gespecificeerd worden: - landbouwgebied open ruimte Noorderkempen vs landbouwgebied in vallei van de Aa vs landbouwboccagelandschap Schoutenhoeve – Stoktse Heide.

spreken van **open ruimte van de Noorderkempen in plaats van natuurlandschap**. Grasland en landbouwgebied zijn beide in beheer door landbouw. De nadruk kan gelegd worden op elementen die identiteit geven zoals graslanden, akkers, boomgaarden, enz.

- Het landbouwrapport op provincies.incijfers.be geeft daarvoor een goede basis;
 - Groei van het aantal landbouwbedrijven tussen 2011 en 2023 binnen stad Turnhout terwijl dit in de rest van Vlaanderen daalde.
 - Verschillende typologie in teelten tussen de verschillende statistische sectoren binnen de stad.
 - Evoluties in dierenaantallen: varkens sterk dalend, rundvee stijgend, kippen fluctuerend maar momenteel terug op het niveau van 2013.
 - Stad Turnhout maakt deel uit van een kennisnetwerk rond de kippensector: in verhouding veel (groot)ouderdieren van legkippen en slachtkippen aanwezig. Samen met de omliggende gemeenten is stad Turnhout belangrijk voor de verdere ontwikkeling van de pluimveesector in gans Vlaanderen. Maatregelen zijn nodig om deze economie ook toekomstgericht te behouden in de streek.
- Plaggenbodems, hoewel eigen aan de zandgronden van de Kempen, staan niet beschreven. Deze bodems bieden nochtans kansen. Door historische inspanningen vanuit landbouw werden lokaal zandgronden omgevormd tot zeer vruchtbare landbouwbodems, waarbij ook het waterhoudend vermogen van deze bodems sterk verbeterde.
- Heeft de zelfvoorzienende stad ook betrekking op de voedselproductie in de omgeving van de stad?
- De stad Turnhout heeft een historisch patrimonium aan gronden voor landbouwdoeleinden. Wat is hier de visie op? De provinciale dienst Landbouw denkt graag mee over de opmaak van een visie op deze gronden.
- Het project 'PaluDIGlcultuur' beoogt geen realisaties op terrein maar denkt wel na over mogelijke locaties voor natte landbouw. Dit lijkt wenselijk in de droogtestrategie van de stad.

Verhouding met het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Antwerpen (PBRA)

Een conceptnota van een gemeentelijk beleidsplan Ruimte is volgens het uitvoeringsbesluit¹ "(...) een nota die op hoofdlijnen aangeeft **welk ruimtelijk beleid** men verder wil vastleggen in een ruimtelijk beleidsplan of in een beleidskader. Een conceptnota geeft kernachtig de **ambitie** weer. Het document moet een discussie op hoofdlijnen (krijtlijnen) mogelijk maken."

De conceptnota geeft al in grote lijnen weer wat de insteek zal zijn voor het gemeentelijk beleidsplan. In hoofdzaak liggen de ambities in lijn met het PBRA. Het is zeer interessant dat de stad de insteek neemt dat Turnhout op verschillende schaalniveaus werkt. Dit maakt de combinatie tussen steeemdenken en netwerkdenken en ligt volledig in lijn met het PBRA. Hopelijk wordt deze insteek doorgetrokken in de verdere uitwerking van het beleidsplan. De conceptnota wordt opgebouwd aan de hand van 'ruimtelijke lagen'. Het is niet duidelijk of deze de uiteindelijke beleidskaders zullen worden. Dit is op zich geen probleem, maar een inzicht in de op te maken beleidskaders had fijn geweest. We vragen dit zeker uit te klaren in het voorontwerp, aangezien bij de definitieve vaststelling van een gemeentelijk beleidsplan ruimte het gemeentelijk structuurplan vervalt. De beleidskaders zullen dan voldoende inhoud moeten bevatten om het structuurplan te kunnen vervangen. Hieronder geven we de doelstellingen mee van het PBRA, en ook welke initiatieven daarbij gevraagd worden aan de gemeente. Daarmee wil de provincie de gemeente informeren en inspireren, en het gesprek over de afstemming met het bovenlokaal ruimtelijk beleid aan te gaan.	Er wordt akte van genomen. Wij nemen alle aandachtspunten die vanuit het PBRA werden aangereikt mee in de verdere uitwerking van het Beleidsplan Ruimte Turnhout.
1. Beleidskader 'Sterke netwerken: ruimte en mobiliteit' In dit beleidskader richt de provincie zich op de link tussen ruimtelijke ordening en mobiliteit. Volgende doelstellingen zijn relevant voor het gemeentelijke beleid: • We bepalen ontwikkelingskeuzes voor (hoog)dynamische functies op basis van bereikbaarheid, voorzieningenniveau, gebruikintensiteit en ruimtelijke context. • Nieuwe hoogdynamische ontwikkelingen richten zich op ruimtelijke multimodale knopen voor personen- en/of goederenvervoer. Dit steeds op maat van de knoop zelf en zijn omgeving. • We willen bijdragen aan de Vlaamse doelstelling om in 2030 een modal split van 50% voor personenvervoer te bereiken: de helft van de verplaatsingen gebeurt dan via vervoersmiddelen anders dan de personenwagen. Aan de gemeentebesturen vragen we om zich de (lokale) ruimtelijke multimodale knopen eigen te maken en een ruimtelijke visie rond deze knopen te verankeren in hun (intergemeentelijk) ruimtelijk beleid of beleidsplan. De stad haalt terecht aan dat Turnhout een centrale rol te vervullen heeft in de regio. Turnhout is namelijk volgens de methodiek van het PBRA een stedelijke kern met regionale rol. Op p. 61 staat echter de bespreking foutief gemeld dat Turnhout een stedelijke kern met randstedelijke rol is en dat ze lagere dichtheden heeft dan steden met een regionale rol. Deze tekst wordt best rechtgezet.	Correct, deze fout in de tekst wordt rechtgezet.

Het is inspirerend om te lezen dat de stad in de conceptnota al sterk aanhaalt dat ze ontwikkelingen wil sturen naar plekken die multimodaal ontsloten zijn. Dit ligt volledig in lijn met de bepalingen uit het beleidskader 'Sterke Netwerken: ruimte en mobiliteit'. We zijn benieuwd hoe de stad dit verder gaat uitwerken en of er een gebiedsspecifieke afweging zal gemaakt worden.

2. Beleidskader 'Verdichten en ontlichten van de ruimte'

Met dit beleidskader zorgen we ervoor dat nieuwe ontwikkelingen in onze schaarse ruimte niet langer versnipperd gebeuren. Door onze beschikbare ruimte efficiënter te gebruiken, zal de druk op onze open ruimte verminderen. Zo ondersteunen we als provincie de Vlaamse ambitie om tegen 2040 het dagelijks bijkomend ruimtebeslag tot 0 te herleiden. Volgende doelstellingen zijn relevant voor het gemeentelijke beleid:

- We richten de ruimte zo in dat ze weerbaar is voor de huidige en toekomstige klimaatverandering.
- We beschermen en verbeteren de grondwateraanvulling om weer tot een klimaatbestendig watersysteem te komen. We beschermen de plekken met een hoog infiltratiepotentieel maximaal.

Aan de gemeentebesturen vragen we om een **gebiedsgerichte vertaling te maken van de provinciale droogtestrategie** via hun gemeentelijk hemelwater- en droogteplan. De ruimtelijke doorvertaling hiervan kan een plek vinden in een gemeentelijk beleidsplan ruimte.

Turnhout geeft aan al werk te maken van een geïntegreerd groen- en waterplan. Daarnaast staan in de conceptnota al vooruitstrevende ambities die grotendeels ook doorvertaald worden naar de ruimtelijke strategieën in het hoofdstuk 'Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad'.

- Om de versnippering en de dagelijks bijkomende bebouwing terug te dringen, willen we menselijke activiteiten van buiten naar binnen de dorps- en stadskernen begeleiden.
- We zetten in op de agrarische herontwikkeling van agrarische sites. Zo worden de bestaande landbouwsites optimaal benut. Landbouwgebouwen en -sites met een hoge landbouwwaarde moeten voornamelijk gebruikt worden voor landbouw. We beperken greenfieldontwikkelingen.
- Indien een herontwikkeling in functie van agrarisch gebruik niet mogelijk is omwille van financiële, economische of bedrijfstechnische redenen, onderzoeken we of deze sites een andere functie kunnen krijgen of beter gesloopt worden. Wanneer, na afweging, blijkt dat een niet-agrarische functiewijziging ruimtelijk inpasbaar is, moeten voorwaarden opgelegd worden tot de sloop van niet-

In de verdere uitwerking van de strategische visie en beleidskaders zullen de klimaatknelpunten beter in beeld worden gebracht (hitte – droogte – wateroverlast). Dit laat ons toe ruimtelijk te situeren waar de klimaatuitdagingen zich bevinden.

De gemeente beschikt vandaag reeds over een klimaat- en groenblauw plan en hemelwater en droogteplan. Het in opmaak zijnde beleidsplan zal hier zoveel mogelijk op inhaken en op voortbouwen.

In het zuidelijk deel van het grondgebied doet zich in aanzienlijke mate de problematiek voor van zonevreemde woningen, verpaarding en grootschalige tuinen. In het noordelijk deel van Turnhout is deze problematiek minder uitgesproken. Daar ligt de nadruk eerder op het stopzetten van landbouwactiviteiten door oudere landbouwers en de bijbehorende nood aan ondersteuning voor jonge landbouwers die de vrijgekomen gronden willen benutten, maar hierbij begeleiding en faciliteiten nodig hebben. De aanpak van zonevreemde problematieken kan tevens op Vlaams of provinciaal niveau worden opgepakt.

De suggesties rond het tegengaan van versnippering van zonevreemde activiteiten in buitengebied en herontwikkeling van agrarische sites zijn inherent verbonden aan de doelstellingen rond het creëren van een samenhangend ecologisch netwerk in de open ruimte en inzetten op de productiewaarde van het landschap. De visie rond herontwikkeling

essentiële bebouwing en verharding en tot het energiezuinig(er) maken van de overige gebouwen.

We vragen ook om **landbouwontwikkelingslocaties** aan te duiden in het (inter)gemeentelijk Beleidsplan Ruimte die ontwikkelruimte bieden aan specifieke vormen van landbouw. Zie de uitleg bij 2.2 Landbouw.

- We streven naar het juiste bedrijf op de juiste plek door optimalisering, herstructurering en verdichting van goed gelegen locaties.

Aan de gemeentebesturen vragen we om een **visie op hun lokale economische ruimte** te ontwikkelen, zowel in de kern als op het volledige grondgebied van de gemeente. We vragen ook om een visie op **zonevreemde bedrijvigheid** te ontwikkelen, in relatie met de doelstelling tot het beperken van bijkomend ruimtebeslag.

In de conceptnota komt (verweven) bedrijvigheid en industrie ruim aan bod. Het is positief dat de stad naar systemen zoekt om verweving ook te realiseren via de verweven woonwerkmilieus. Een aandachtspunt hierbij is dat de provincie in principe wil nastreven dat verweven bedrijvigheid overal moet kunnen, zij het uiteraard dat die in overeenstemming is met de draagkracht van de omgeving. Er moet over gewaakt worden dat door **het afbakenen van specifieke milieus, verweven bedrijvigheid niet in andere zones wordt uitgesloten of dat de afbakening al te eng gebeurt**.

Wordt er ook de opening gelaten om nog bijkomende ruimte voor bedrijvigheid te voorzien, gezien de gunstige ligging? (p. 23)

Daarnaast wordt op p. 29 gesteld dat grotere of voormalige bedrijfssites ingevuld kunnen worden als woonwerkmilieu. Daarbij wordt gesteld dat de mate van verweving afhangt van de opportuniteiten en de marktvraag. Hierbij wil de provincie het aandachtspunt geven dat dit niet – zonder compensatie van het verlies aan ruimte voor bedrijvigheid – tot een omzetting naar woongebied mag leiden omdat er op dat moment geen marktvraag zou zijn.

Aan welke diversificatie denkt de stad op bedrijventerreinen? (p. 29)

- *We verweven detailhandel maximaal in de kernen. Detailhandel die niet verweefbaar is, vestigt zich in clusters in en aan de kern of op beperkte locaties langs steenwegen. De provincie laat niet meer toe dat grootschalige detailhandel de open ruimte versnippert.*

naar landbouw kan verder bekeken worden binnen de strategische visie. Bovendien wordt deze vraag eveneens geuit vanuit de landbouwsector.

We nemen de vraag op in de verdere uitwerking van het beleidsplan.

Naast de visie op zonevreemde bedrijven, is er ook de ambitie om de bedrijvigheid 'future proof' te maken en ook deze zones te wapenen tegen klimaatverandering door bvb in te zetten op ontharding.

Op dit moment wel. We zijn ons er sterk van bewust dat dit geen evidentie is en goed onderbouwd zal moeten worden op programmatorisch en ruimtelijk vlak. En dat daarnaast ook de planologische compensatieplicht mee speelt. Dat dit een aandachtspunt is wordt onderschreven.

Dat moet nog verder uitgeklaard worden, maar in de grotere industriezones staat behoud van grote terreinen en (milieubelastende) bedrijven voorop.

Aan de gemeentebesturen vraagt de provincie om de **visie rond detailhandel te verfijnen** op gemeentelijk niveau en een beleid te formuleren hoe een gemeente zijn eigen lokale **detailhandelsbeleid in de kern** ziet.

Het beleid rond detailhandel komt goed naar voor in de conceptnota. Hier zijn op dit moment geen verdere opmerkingen over.

- *Als provincie streven we naar een gezondere samenleving. Daarom is de uitstap van fossiele energie nodig. De transitie naar het gebruik van hernieuwbare energiebronnen moet wel steeds gepaard gaan met een duurzaam, zuinig en maatschappelijk verantwoord ruimtegebruik:*
 - *ruimtegebruik voor energie moet maximaal verweven worden in kernen en activiteitenclusters.*
 - *ruimtegebruik voor de opwekking van energie dat zich niet in kernen of activiteitenclusters situeert, draagt bij aan landschapskwaliteit en het versterken van de open ruimte.*
 - *de winsten uit energieproductie moeten terugvloeien naar de lokale gemeenschappen.*
 - *technologische vooruitgang in het kader van energiebesparing of -opwekking die bijdraagt aan duurzaam ruimtegebruik en vermindering van de ruimte-inname in open ruimte wordt gepromoot.*
- Energie zal een bijkomende graadmeter zijn om ruimtelijke ontwikkelingen af te wegen.
- De energietransitie moet bijdragen aan de bescherming van de open ruimte.

Aan de gemeentebesturen vragen we de principes te vertalen naar een **eigen ruimtelijk beleid rond energie** op grondgebied van de gemeente. De tool van de energielandschappen kan hiervoor een belangrijke basis zijn.

Het thema energie komt niet uitgesproken aan bod in de conceptnota.

Stad Turnhout beschikt reeds over een (stadsregionale) detailhandelrichtlijn, die zeer sterk aanleunt bij de principes uit het provinciaal beleidsplan

3. Beleidskader 'Levendige kernen'

Met dit beleidskader zet de provincie sterk in op kwalitatieve, multifunctionele kernen, om zo de leefomgevingen in onze provincie duurzaam te maken en de verschillende uitdagingen het hoofd te kunnen bieden. Volgende doelstellingen zijn relevant voor het gemeentelijke beleid:

- *We transformeren onze stads- en dorpskernen tot klimaatneutrale én klimaatveilige plekken.*
- *Kernversterking gaat hand in hand met kwaliteit van projecten.*

- Om meer te kunnen doen met minder ruimte in kernen, is verweving een belangrijk middel om in te zetten op een kernversterkend beleid. Alle activiteiten die verweven kunnen worden, worden prioritair in de kern voorzien.

Aan de gemeentebesturen vragen we om **een proactief verwevingsbeleid voor de kern** in hun eigen gemeentelijk beleid(splan Ruimte) te implementeren en te verfijnen.

- We willen een beleid 'op maat' van een kern. Wat een kern nodig heeft om levendig te zijn en op welke manier er kan worden ingespeeld op de verschillende uitdagingen, hangt af van de schaal, aantrekkingskracht, mate van bereikbaarheid, voorzieningenniveau en de ligging en samenhang ten opzichte van andere kernen. Dit is voor elke kern anders.

Aan de gemeentebesturen vragen we om de voorgestelde methodiek van de **kerntypering** in hun eigen gemeentelijk beleid(splan) te implementeren en lokaal te verfijnen. De provincie vraagt vanuit haar bovenlokale rol bij deze verfijning betrokken te worden zodat deze ook meegenomen kan worden bij de actualisering van de kerntypering op provinciaal niveau. We vragen ook om **kernen af te bakenen** in het gemeentelijk Beleidsplan Ruimte zodat dit mee kan genomen worden in de afweging van RUP's als motief van goede ruimtelijke ordening.

- De provincie Antwerpen wil woningen op de ruimtelijk meest verantwoorde plekken, rekening houdend met de toename van de huishoudens en de gewijzigde gezinssamenstelling. Dit betekent dat: de grootste toename van bijkomende woningen zich situeren in de stedelijke kernen en de strategische dorpskernen. Een herverdeling van de te verwachten huishoudens houdt rekening met regionale verhuisrelaties.
 - het aansnijden van woonreservegebied voor het opvangen van bijkomende huishoudens een uitzonderingsregel is.
 - verhoging van het ruimtelijk rendement bij voorkeur in de centra moet: nabij de voorzieningen en/of aan ruimtelijke multimodale knopen. Het wonen buiten de kernen stimuleren we niet.
 - er rekening wordt gehouden met de vraag naar diverse en kleine woningtypes.

Aan de gemeentebesturen vragen we om het **voorgesteld woonprogramma en ontwikkelingsperspectieven** in hun eigen (inter)gemeentelijk beleid(splan Ruimte) te implementeren. We vragen om een visie uit te werken voor de **woonreservegebieden** en de **woonlinten** binnen hun grondgebied en ruimtelijke uitvoeringsplannen hierrond op te starten. Daarnaast kunnen gemeenten aangeven waar ze graag **ondersteuning** krijgen van de provincie Antwerpen **om regionaal gesprekken of samenwerkingstrajecten** op te starten over het woonprogramma, de verfijning van de ontwikkelingsperspectieven of het beleid rond woonreservegebieden.

Rond verweving heeft de stad een duidelijk uitgangspunt meegegeven in de conceptnota.

Op de kaart op p. 37 wordt al een differentiatie van de verschillende kernen en wijken vooropgesteld. We zijn benieuwd hoe dit verder wordt uitgewerkt naar ontwikkelingsperspectieven voor kernversterking.

Bij de ambities wordt ook vermeld dat groei geen doel op zich is. Turnhout heeft echter wel als regionale stad een belangrijke rol te vervullen in het opvangen van de bijkomende huishoudens en de transitie naar kleinere huishoudensgrootte. Het is momenteel nog niet duidelijk hoe en waar de stad dit wil bewerkstelligen.

Wij nemen alle aandachtspunten die vanuit het PBRA werden aangereikt mee in de verdere uitwerking van het Beleidsplan Ruimte Turnhout.

Advies GECORO dd. 05.06.2025

Advies gecoro over Conceptnota Ruimtelijk Beleidsplan Turnhout

De opmaak van het advies volgt de structuur van de conceptnota: Eerst worden de drie lagen besproken, daarna wordt er nog kort ingegaan op beleidskaders en gebiedsgerichte aanpak en het proces, waarna er wordt geëindigd met algemene aanbevelingen voor verdere uitwerking.

Laag 1: Dynamische levendige stad:

- Zet verder in op duurzame bereikbaarheid van het bedrijventerrein en verbindingen tussen woon- en werkplekken.
- Recreatie- en sportinfrastructuur kunnen verschillende schalen hebben. Daar moet oog voor zijn. Binnen de regio kan er gekeken worden naar waar regionale sportinfrastructuur het best een locatie vindt.
- Zet in op een beweeg- en sportvriendelijk openbaar domein. Openbare sportinfrastructuur is belangrijk voor sommige doelgroepen.
- Zet in op wijkgerichte faciliteiten: buurtwinkels, scholen, buurtparken, dokters, etc.
- Moet het aanbod aan hoger onderwijs omhoog?
- Heb oog voor een stedelijk handelsapparaat met voldoende kwaliteitszaken.
- Er zitten ook kansen in etnisch en sociaal ondernemerschap. Ze kunnen het stedelijk karakter van Turnhout versterken. Op dit vlak biedt de De Merodelei kansen voor een verbindend kwalitatief project.

Wij onderschrijven het belang van een duurzame bereikbaarheid van het bedrijventerrein en het versterken van de verbindingen tussen woon- en werkplekken. Dit wordt meegenomen als een prioritair aandachtspunt binnen zowel het beleidskader economie als mobiliteit, waarbij wij inzetten op multimodale ontsluiting, duurzame vervoersmodi en een efficiënte ruimtelijke afstemming.

Wij erkennen de noodzaak om sport- en recreatie-infrastructuur op verschillende schaalniveaus te benaderen. Voor regionale voorzieningen zullen wij afstemming zoeken met partners binnen de regio en de bestaande bovenlokale beleidskaders.

De stad hecht veel belang aan een beweeg- en sportvriendelijk openbaar domein, alsook aan toegankelijke sportinfrastructuur voor alle doelgroepen. Dit vormt een essentieel onderdeel van de leefomgevingskwaliteit in Turnhout en zal mee vorm krijgen in de beleidskaders publieke ruimte en voorzieningen.

Het versterken van wijkgerichte voorzieningen zoals buurtwinkels, scholen, parken en zorgaanbod is een duidelijke ambitie binnen onze verdichtingsstrategie. Deze voorzieningen dragen bij aan leefbare, inclusieve en veerkrachtige woonwijken.

Wij erkennen het belang van het hoger onderwijs als economische en maatschappelijke motor. De noodzaak tot uitbreiding of diversificatie van het hogeronderwijsaanbod zal verder onderzocht worden in samenwerking met onderwijs- en kennisinstellingen.

De stad wil inzetten op een kwalitatief handelsapparaat in het centrum, met aandacht voor variatie in aanbod en aantrekkelijkheid voor bewoners en bezoekers.

Wij delen de visie dat etnisch en sociaal ondernemerschap belangrijke kansen bieden om het stedelijk karakter van Turnhout te versterken. We **nemen het voorstel van De Merodelei** mee in acht.

- Zet in op levensvatbare handelszaken.
- Baken handelszones scherp af. De juiste handelszaak op de juiste plaats, geen verweefbare handelszaken in de rand voorzien. Moet het RUP Kleinhandelszone Steenweg op Gierle nietherzien worden, naar inhoud en afbakening? Voorzie ook ruimte voorzien voor de gewenste 'historische' tuinentra aan de rand van de stad.
- In de conceptnota worden zeker niet **alle regionale polen** benoemd. Is het niet nodig om ook de compacte binnenstad te benoemen als regionale multifunctionele pool? Een grote uitdaging daarbij is om deze zaken te combineren met bereikbaarheid en leefbaarheid.
- Pleiten voor verweving is een open deur intrappen, maar hoe behouden we verweving of versterken we ze? Er lijkt een spanningsveld te bestaan tussen het principe van verweving en de feitelijke ontwikkelingen (bv. SLIM Turnhout).
- Hou voldoende hoofdfuncties in het centrum om het centrum actief en levendig te houden.
- Heb voldoende oog voor het onlosmakelijke verband tussen mobiliteit en ruimtelijke ordening.

Conclusie: Er is vraag naar een sterk locatiebeleid gekoppeld aan (duurzame) mobiliteit. Heb oog voor verschillende schalen en werk waar nodig en mogelijk op een regionale schaal. Maak van de veranderde maatschappelijke tendensen een sterkte.

Laag 2: Aangename woonstad:

- De laag over wonen gaat in op groei, betaalbaarheid en diversiteit. Er moet voldoende aandacht gaan naar de kritische inzichten uit de onderzoeksnota die voor het beleid van fundamenteel belang zijn. De sterke demografische groei van Turnhout is aanbod-gedreven. Nieuwe ontwikkelingen trekken kapitaalkrachtige gezinnen aan, terwijl delen van het bestaande patrimonium te maken hebben met uitstroom, veroudering en lage renovatiegraad. Deze tweedeling vormt een structurele uitdaging. Hier moet in de beleidskaders meer aandacht naar gaan.
- Grootschalige projecten zoals Heizijdse Velden en Niefhout zijn rechtstreeks voortgekomen uit de GRUP-afbakening stedelijk gebied. De evaluatie van deze Vlaamse planningskeuzes op stadsniveau ontbreekt. Het benoemen van hogere

Het versterken van levensvatbare handelszaken, met een duidelijke afbakening van handelszones, is een belangrijk aandachtspunt. De evaluatie van het **RUP Kleinhandelszone Steenweg op Gierle** wordt meegenomen **als mogelijke actie**. Daarnaast bekijken we hoe specifieke functies, zoals tuinentra, op een gepaste manier aan de stadsrand kunnen worden voorzien.

Wij nemen **het voorstel de regionale multifunctionele polen zeker mee**. Dit sluit aan bij onze ambitie om het stadscentrum als economisch, cultureel en maatschappelijk hart van de regio te versterken, met aandacht voor bereikbaarheid én leefbaarheid.

Wij onderschrijven het belang van verweving, maar erkennen ook het spanningsveld met sommige ruimtelijke ontwikkelingen. In het verdere traject zullen we onderzoeken hoe verweving behouden en versterkt kan worden, ook in complexe contexten zoals SLIM Turnhout.

Het behoud van essentiële hoofdfuncties in het stadscentrum is cruciaal voor de vitaliteit en levendigheid van Turnhout. Dit vormt een leidend principe binnen de stedelijke visie.

De onlosmakelijke koppeling tussen **mobilititeit en ruimtelijke ordening** is een fundamenteel uitgangspunt voor ons beleidsplan. We nemen dit mee voor de volgende fasen.

De structurele uitdagingen die voortvloeien uit de aanbodgedreven bevolkingsgroei en de groeiende tweedeling binnen het woonpatrimonium van Turnhout, erkennen wij ten volle.

Wij nemen ons voor om deze inzichten een prominente plaats te geven binnen een beleidskader.

Wij onderschrijven het belang van een kritische evaluatie van hogere planningskaders, zoals het GRUP afbakening regionaal stedelijk gebied. De impact hiervan op de Turnhoutse

planningskaders als medeoorzaak van de huidige ruimtelijke tweedeling is belangrijk voor toekomstige afstemming. De stad eist hierover best een actieve rol op.

- Welk type woningen hebben we nodig en voor wie?
- De vraag naar een renovatiepact is groot. Inzetten op kwaliteit en energiezuinigheid.
Betrek het middenveld en alle andere actoren in het woonvraagstuk.
Is er voldoende verweving bij nieuwe woonprojecten?
Koppel wonen en duurzame mobiliteit aan elkaar (bv. fietsvriendelijk bouwen).
- Maak van leefomgevingskwaliteit een ambitie en geen (rand)voorwaarde.
- Is op vlak van wonen en leefomgevingskwaliteit de buurt een juiste schaal om op te werken?
- Verdichting binnen het ruimtebeslag brengt bijkomende vraagstukken mee, maar kan ook gebruikt worden om de leefkwaliteit te verhogen. Zie bv. de inzichten die Departement Zorg hierover meegeeft. Het gaat dus wel om meer dan verweven waar kan en scheiden waar nodig – maar ook om faciliteren van de randvoorwaarden die leiden tot hogere leefkwaliteit (faciliteren voetgangers, fietsers, OV – terugdringen onnodige autoverplaatsingen, vergroening, (verkeers)veiligheid, werkgelegenheid op fietsafstand, etc.).
- In de onderzoekskaarten zit geen luchtkwaliteitskaart (bv. NO₂) of geluidskaarten (Lden). Nochtans zijn er duidelijke streetcanyons (denk aan Warandestraat) of wegen met verkeer (denk aan de ring aan het stadspark) waar het verbeteren van de plaatselijke luchtkwaliteit of het vermijden van bepaalde functies waar dit niet onmiddellijk kan, leidend kan zijn bij het maken van ruimtelijke keuzes.

ruimtelijke context is groot. In de verdere uitwerking nemen wij als stad bewust een actieve rol op in de reflectie en bijsturing van deze ruimtelijke keuzes.

Hoewel nog niet afgeklopt is welke beleidskader er exact zullen worden opgemaakt, wordt de vraag naar het juiste type woningen voor diverse doelgroepen naar alle waarschijnlijkheid een essentieel onderdeel van het beleidskader Wonen (& Verdichten). Hierbij zou dan de nadruk liggen op betaalbaarheid, levensloopbestendigheid, diversiteit en duurzame woonvormen.

Wij onderschrijven het belang van een lokale vertaling van de renovatie-opgave en willen, in samenspraak met actoren zoals het middenveld en private partners, werk maken van een doorgedreven kwaliteits- en energiepact voor het bestaande patrimonium. De verweving van wonen met andere functies en het koppelen van woonontwikkelingen aan duurzame mobiliteit (zoals fietsvriendelijk bouwen en autoluwe wijken) vormen een belangrijke ambitie. Dit wordt verder geconcretiseerd in de beleidskaders Wonen, Mobiliteit en Leefkwaliteit.

Wij zien leefomgevingskwaliteit niet als een randvoorwaarde, maar als een essentiële doelstelling van het ruimtelijk beleid. Hierbij vormt de buurt een betekenisvolle schaal om leefkwaliteit, sociale cohesie en nabijheid van voorzieningen te versterken.

Wij delen de visie dat verdichting, mits goed gestuurd, kan bijdragen aan een verhoogde leefkwaliteit. Hierbij **nemen we de inzichten van het Departement Zorg** mee en zetten we in op randvoorwaarden zoals veilige en aantrekkelijke publieke ruimte, vergroening, duurzame mobiliteit en nabijheid van werkgelegenheid.

Wij erkennen dat milieukwaliteit (luchtkwaliteit, geluidshinder) een meer prominente rol verdient in het Beleidsplan Ruimte. **De onderzoeksnota zal aangevuld worden een luchtkwaliteitskaart (bv. NO₂) en geluidskaarten (Lden).**

- Het ontbreken van voldoende groen in het stadshart kan niet alleen opgelost worden door betere verbinding met het omliggende landschap. Effectieve vergroening van straten en pleinen is nodig. Mogelijk vergt dit nieuwe innovatieve typologieën en scherpe keuzes want ruimte voor groen (zowel boven als onder de grond) is schaars: 'parkstraten' in plaats van 'parkingstraten' bijvoorbeeld.
- Zet nog meer in op de zone tussen Oude en Nieuwe Kaai die vandaag in de praktijk al een functie als Noordelijk stadspark opneemt. Probeer dit verder te versterken en consolideren, in overleg met alle actoren en beheerders.

Laag 3: Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad:

- Kijk breder dan het stadscentrum of de binnenstad op vlak van groenambities. Ook voor de woonkernen buiten de ring is toegankelijk en voldoende groen belangrijk.
- Klimaatuitdagingen moeten we ook regionaal bekijken.
- Er zijn veel niet of beperkt toegankelijke groenzones, vaak in binnengebieden, bv. scholen. Deze hebben een hoge potentie als publieke groenzones. Dit geldt ook voor ruimte voor sport en spel.
- Zet in op groene straten, beleving, openbaar domein als plaats voor ontmoeting.
- Kan een lokale voedselstrategie een rol spelen?
- De tekst bevestigt de noodzaak van klimaatrobuust ruimtegebruik, met aandacht voor ontharding, buffering, en groenblauwe netwerken. Toch blijft de vertaling naar ruimtelijke strategieën eerder abstract.
- De conceptnota verwijst naar overstromingsrisico's en waterbeheer, maar integreert deze niet in een gebiedsgerichte aanpak. De onderzoeksnota bevat

Het aspect rond vergroening van straten en pleinen wordt reeds in de conceptnota opgenomen onder laag 3: veerkrachtige en klimaatrobuuste stad. Het beleidsplan heeft de ambitie om tot in de stadskern meer groenblauwe fijnmazige structuren te voorzien. De uiteindelijke uitwerking zal binnen de beleidskaders worden verfijnd. Hiervoor zal een aftoetsing aan de 3-30-300 norm gebeuren.

Het tekort aan groen in het stadshart is een prioritair aandachtspunt. Wij willen niet enkel inzetten op betere verbindingen met het omliggende landschap, maar ook op effectieve vergroening van straten en pleinen. Dit vraagt om innovatieve oplossingen, nieuwe typologieën (zoals parkstraten) en scherpe ruimtelijke keuzes binnen het bestaande stedelijk weefsel.

Wij erkennen het belang van de zone tussen Oude en Nieuwe Kaai als groene long van de stad. Het verder **versterken en verankeren van deze zone als noordelijk stadspark** wordt mee **opgenomen als actiepunt**, in overleg met de betrokken partners en beheerders.

Er wordt akte van genomen dat de visie rond veerkrachtige en klimaatrobuuste stad over het gehele grondgebied van Turnhout dient bekeken te worden. Geografisch kunnen de klimaatuitdagingen grofweg gecategoriseerd worden binnen de weerbare sponslandschappen van de open ruimte, het toegankelijk groene netwerk van de binnenstad en de toegangspoorten en groene vingers die open ruimte rondom de stad binnentrekken tot in de kern, om zo de barrièrewerking van o.a. de ring en het kanaal te doorbreken. De ruimtelijke strategie wordt in de strategische visie verder uitgeklaard.

Huidig kaartmateriaal vormt de basis voor het in kaart brengen van de klimaatuitdagingen en hier wordt op verder gebouwd in de beleidskaders om de specifieke beleidsdoelen en acties uit te werken.

kaarten die hiervoor een sterke basis bieden. In de beleidskaders zal hier meer aandacht naar moeten gaan.

- Klimaatadaptatie is ook een kans om de leefomgevingskwaliteit te verhogen. Dit vergt een benadering die luchtkwaliteit, hittestress, actieve mobiliteit en verblijfskwaliteit samenbrengt in een integrale visie op het publieke domein en individuele percelen.

Beleidskaders en gebiedsgerichte aanpak

De verwijzing naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dient genuanceerd te worden: het **BRV als plan is nog niet formeel goedgekeurd**. Enkel de Strategische Visie uit 2018 vormt op dit moment een beleidsmatig richtinggevend kader. Vlaanderen werkt nu aan een eigen conceptnota BRV. Hierna zal een nieuwe (naar alle waarschijnlijkheid meer beknopte) strategische visie en beleidskaders worden opgemaakt. Inhoudelijk wordt er zeker verder gewerkt met de principes die genoemd worden: van een evolutie naar oha netto ruimtebeslag in 2040, verhogen ruimtelijk rendement, etc. aangevuld met bijvoorbeeld doelstellingen vanuit Europa (denk aan stedelijke natuur binnen de Natuurherstelverordening – wat ook zal moeten doorwerken in het stedelijk beleid). Beide doelstellingen combineren toont ook aan dat dit niet evident wordt om te vertalen naar een binnenstad.

Proces

- Betrek zoveel mogelijk verschillende doelgroepen: jongeren, nieuwkomers, etc.
- De opmaak van het beleidsplan ruimte is van belang voor de hele bestuursploeg. De bevoegdheden participatie en samenleven moeten expliciet betrokken worden bij de opmaak. Het mee nadenken over de ruimtelijke plannen kan bijdragen tot meer integratie op elk beleidsdomein.

Aanbevelingen voor de verdere uitwerking

- De kracht van de drie lagen zit in hun combinatie op locatie. Daar botsen ruimtelijke ambities: verdichting met open ruimte, economie met leefbaarheid, wonen met mobiliteit. De nota erkent dit spanningsveld nog onvoldoende. Een heldere strategie zal keuzes moeten maken, met duidelijke motieven en het besef dat elke keuze ook afwegingen inhoudt.
- Veranker leefomgevingskwaliteit als centrale doelstelling, niet als randvoorwaarde.
- Gebruik de onderzoeksnota als toetssteen voor beleidsambities, met expliciete verwijzing naar cijfers en kaarten. En vul ze aan met relevante thema's waar nodig.

Ook de suggesties om bijkomende thema's binnen dit luik te betrekken zoals voedselstrategie, luchtkwaliteit, mobiliteit, ... tot een integraal plan wordt opgenomen, waar dit aansluit op de ambities van het beleidsplan.

Waarvan akte. We weten dat het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) als plan nog niet formeel werd vastgesteld. We erkennen dat op dit moment enkel de Strategische Visie uit 2018 geldt als beleidsmatig richtinggevend kader. We volgen de verdere ontwikkeling van de nieuwe conceptnota BRV en de daaruit voortvloeiende strategische visie en beleidskaders nauwgezet op. De inhoudelijke principes waar momenteel op wordt voortgewerkt — zoals de evolutie naar oha netto ruimtebeslag tegen 2040, het verhogen van het ruimtelijk rendement en de integratie van Europese doelstellingen zoals stedelijke natuur binnen de Natuurherstelverordening — blijven richtinggevend voor ons beleidsplanproces. Tegelijk zijn we ons bewust van de complexiteit om deze doelstellingen te vertalen naar de stedelijke context van een binnenstad als Turnhout.

In de volgende fases van het traject zullen we samen met het participatieteam per beleidskader gericht specifieke doelgroepen benaderen. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan diversiteit in sociaal-culturele achtergronden en leeftijden. Doel is om via gerichte gesprekken hun wensen en aanbevelingen op te halen en, waar mogelijk, samen te werken aan een gedeeld toekomstbeeld. We streven ernaar om via co-creatie tot gedragen en relevante bouwstenen voor het beleidsplan te komen.

Dank voor deze uitgebreide en inhoudelijk sterke aanbevelingen. We nemen ze integraal mee in het verdere traject van het beleidsplan.

- Ontwikkel een gebiedsgerichte aanpak met duidelijke prioriteitenzones en ruimtelijke profielen.
- Heb oog voor verschillende ruimtelijke schalen: wijk, stad, regionaal.
- Zet in op een actief renovatiebeleid, gekoppeld aan opwaardering van de buurt en openbaar domein.
- Benader handel en voorzieningen met typologische en economische differentiatie, inclusief sociaal en etnisch ondernemerschap.
- Versterk de beleidsmatige precisie in verwijzing naar Vlaamse kaders.
- Formuleer lange termijn keuzes transparant en onderbouwd, ook wanneer deze ingrijpend zijn.

Advies Peter Vervoort (niet aanwezig GECORO) dd. 22.05.2025

De conceptnota Beleidsplan Ruimte Turnhout vormt een belangrijke aanzet tot een nieuw ruimtelijk beleidskader voor de stad. Door het hanteren van de drie-lagenbenadering (dynamische en levendige stad, aangename woonstad, veerkrachtige en klimaatrobuuste ruimte) wordt een samenhangend denkkader geboden voor toekomstige keuzes. Deze driedeling biedt analytische helderheid, maar het is op **concrete locaties** dat deze lagen zullen samenkomen. Precies daar worden de ruimtelijke ambities geconfronteerd met fysieke beperkingen en spanningsvelden tussen doelen. De essentie van de op te maken strategische visie zal liggen in het expliciet maken van die afwegingen en het durven kiezen: verdichten of vrijwaren, bundelen of spreiden, vernieuwen of behouden.

1. Dynamische en levendige stad

Binnenstedelijke handel en voorzieningen

- In het profiel van het Turnhouts handelsweefsel ontbreekt naar mijn aanvoelen aandacht voor etnisch en sociaal ondernemerschap. Verschillende internationale speciaalzaken (Pools, Hongaars, Aziatisch) en nicheactiviteiten (halalwinkels, kleermakers, schoenmakers, herstellwinkels) dragen bij aan het stedelijk karakter.
- Hierbij aansluitend ook vreemd dat **De Merodelei** niet vermeld wordt als handelsas – wellicht omdat het **een heel ander karakter** heeft als Gasthuisstraat, Turnova, Paterstraat. Het een zeer superdiverse en kwetsbare buurt – met een mix van etnisch ondernemen en klassiekere winkels en diensten. De straat is de **verbinding** tussen Station tot Zeshoek, Gasthuisstraat, Grote Markt en dus een belangrijke poort. Hier wordt al veel beleid gevoerd op verschillende vlakken,

We zijn er niet van overtuigd dat etniciteit an sich moet benadrukt worden, deze handelszaken zijn net als andere winkels en horecazaken belangrijk voor het leven in de stad. De stad moet de randvoorwaarden creëren waarbinnen zich een levendig handelsapparaat kan ontwikkelen. Een focus leggen op bepaalde etniciteit en etnische ontwikkelingen is binnen de huidige beleidsparadigma niet meer wenselijk (binnen een superdivers Turnhout).

De Merodelei is als aankomstwijk een belangrijke buurt in Turnhout, waar in het beleidsplan de nodige aandacht naartoe moet gaan.

maar als verbindend kwalitatief project met inbreng van de buurt project lijkt van belang.

- De analyse van leegstand blijft eerder oppervlakkig. Er wordt gesproken over een hoge leegstand en concurrentie van baanwinkels, maar zonder differentiatie naar type winkelgebied of onderliggende oorzaken. Op gevaar zelf anekdotisch en minder goed onderbouwd opmerkingen te geven: in de binnenstad krijg ik soms de indruk dat er vaak nieuwe winkels komen waarvan je de vraag kan stellen of ze wel een onderbouwd businessplan hebben (het lijken wel uit de hand gelopen hobby-projecten). Het komen en gaan van niet levensvatbare handel, schijnt mogelijk ook negatief af op Turnhout als ondernemersstad. Mogelijk kan het beperken/concentreren van handelslocaties zorgen voor duurdere huurprijzen en het aantrekken van ambitieuze ondernemers met goed onderbouwde businessplannen die voor lange tijd het handelsapparaat ondersteunen.
- **Bevindingen rond concurrentie tussen stadshart en winkels Gierlesteenweg zijn niet nieuw. Maar hoe los je dit op? Op een hoger schaalniveau is het wenselijk om grootschalige detailhandel in de stadsrand te voorzien (genre tuincentrum, grootschalige winkels,...) Deze winkels zijn immers ook makkelijk per (bak)fiets te bereiken vanuit het centrum – alleen is de circulatie en inrichting hier minder op voorzien. Veel van de producten (wasmachines, tuinmeubelen, ...) worden toch aan huis geleverd (ook als je er met de auto naar toe rijdt) Daarnaast kan je je wel de vraag stellen of sommige retail nog in de definitie 'niet verweefbare grootschalige kleinhandel' past. Het gemeentelijk RUP gaat hierop in: maar een evaluatie van dit RUP (incl. vergunbaarheid in beroep) lijkt aangewezen om de beoogde differentiatie te verzekeren.**

Regionale aantrekkingspolen

- De selectie van regionale polen in de nota roept vragen op. Turnova en het Stadspark worden benoemd, maar zonder duidelijk afwegingskader. (Zeker het Stadspark als regionale pool lijkt me weinig onderbouwd) De compactheid van de binnenstad als geheel, inclusief de Grote Markt, onderwijsinstellingen en cultuurcentra, verdient beschouwing als multifunctionele pool. De vraag is vooral hoe dit combineren met bereikbaarheid en leefbaarheid.

Verweving van functies

- De nota pleit voor verweving van wonen en werken nabij knooppunten, maar vermeldt niet hoe dit ruimtelijk mogelijk gemaakt wordt. In realiteit zijn voormalige bedrijvenzones nabij het station ondertussen ingevuld met woonprojecten. Er lijkt een spanningsveld te bestaan tussen het verbeteren principe van verweving en de feitelijke ontwikkelingen. Dit vergt actief beleid en mogelijk een cultuuromslag – waar we verweefbare KMO niet zien als

We snappen en delen de bezorgdheid rond winkelruimte en de grote leegstand die we in het centrum aantreffen. Het is echter niet aan de stad om te beslissen welke (soort) winkels zich waar kunnen vestigen, en of ze kwalitatief genoeg zijn. Noch komt het de stad toe om tussen te komen in de prijszetting van handelspanden. We zijn er trouwens absoluut niet van overtuigd dat duurdere huurprijzen tot een levendigere en kwalitatievere handelsstad leiden.

We zijn er van overtuigd dat de herlokalisatie van bedrijfsruimten en bedrijven tot buiten de ring te ver is doorgeslagen. Een levendige stad heeft nood aan ruimte voor verweefbare bedrijvigheid in en nabij haar centrum. Hier ligt zeker een opgave voor de stad om daar in de toekomst meer aan tegemoet te komen.

toekomstige lucratieve appartementen. Het wegduwen van KMO in het centrum zorgt immers voor druk op onze industriegebieden.

Aanbod aan cultuur, sport en recreatie

- Er is een recreatief aanbod in de stad: sporthallen, basic-fit, skatepark,... Verder klopt het dat er een sport- en vrije tijdsinfrastructuur zit in stadspark. Maar ook het omgekeerde is zeker waar: de hele stadsregio (niet enkel Turnhout) staat in voor aanbod aan sport en recreatie. Veel Turnhoutenaren sporten in buurgemeenten (omwille van de korte afstand) + er is meer en meer consolidatie van lokale sportverenigingen in een regionale werking. Enkele voorbeelden: Volleybal is ondertussen geclusterd in een "Volley-gewest" <https://volleygewestturnhout.be> Vanuit centrum Turnhout zijn er 6 voetbalclubs op fietsafstand (3.5km) waarvan 3 (Oosthoven, Oud-Turnhout, Vosselaar) buiten de stad. De voetbalvelden aan steenweg op Merksplas liggen verder van de markt dan die van Oosthoven of Oud-Turnhout. De basketbaclub gebruikt 3 sporthallen in Turnhout en één in Malle. De hockeyclub bevindt zich op fietsafstand in Oud-Turnhout (met meer dan 30% leden uit Turnhout) – overigens van oorsprong een Turnhoutse club. Vraag is of en hoe we hier ruimtelijk mee om moeten gaan?
- Blijf ook inzetten op beweeg- en sportvriendelijk openbaar domein. Zeker in een context met zwakkere socio-economische groepen is het voorzien van openbare sportinfrastructuur van belang.

2. Aangename woonstad

Het hoofdstuk over wonen gaat in op groei, betaalbaarheid en diversiteit. Toch is er nu nog weinig aandacht naar de kritische inzichten uit de onderzoeksnota die voor het beleid van fundamenteel belang zijn. In de beleidskaders moet hier meer aandacht naar gaan.

Groeidynamiek en tweedeling

- De sterke demografische groei van Turnhout is aanbodgedreven. Nieuwe ontwikkelingen trekken kapitaalkrachtige gezinnen aan, terwijl delen van het bestaande patrimonium te maken hebben met uitstroom, veroudering en lage renovatiegraad. **Deze tweedeling vormt een structurele uitdaging**, die in de conceptnota slechts zijdelings aan bod komt.

Planningsverantwoordelijkheid

Intergemeentelijke samenwerking voor het in stand houden, delen en uitbouwen van voorzieningen zal noodzakelijk zijn.

De openbare ruimte is des te belangrijk voor mensen die geen toegang vinden naar het georganiseerd jeugdwerk en sportaanbod.

Het is inderdaad de intentie om deze bevingen op te nemen in het voorontwerp en daar ook deugdelijke antwoorden op te formuleren.

- Grootschalige projecten zoals Heizijdse Velden en Niefhout zijn rechtstreeks voortgekomen uit de GRUP-afbakening stedelijk gebied. De evaluatie van deze Vlaamse planningskeuzes op stadsniveau ontbreekt. Het benoemen van hogere planningskaders als medeoorzaak van de huidige ruimtelijke tweedeling is belangrijk voor toekomstige afstemming. De stad eist hierover best een actieve rol op.

Leefomgevingskwaliteit als hefboom

- In de conceptnota wordt gesteld dat verdichting geen afbreuk mag doen aan leefkwaliteit. Het verbeteren van de leefomgevingskwaliteit lijkt me een belangrijk aspect voor een lokaal beleidsplan wat betreft verhogen ruimtelijk rendement binnen ruimtebeslag. Zoals ook verder in de tekst is Turnhout bij uitstek een ontwikkelingslocatie (knooppuntwaarde/voorzieningenniveau). Het verzekeren van een hoogwaardige leefomgevingskwaliteit zou een ambitieniveau moeten zijn. Louter “geen afbreuk doen aan de leefkwaliteit” is het minimum.
- Verdichting binnen het ruimtebeslag brengt bijkomende vraagstukken mee, maar kan ook gebruikt worden om de leefkwaliteit te verhogen. zie bv. [de inzichten die Departement Zorg hierover meegeeft](#). Het gaat dus wel om meer dan verweven waar kan en scheiden waar nodig – maar ook om faciliteren van de randvoorwaarden die leiden tot hogere leefkwaliteit (faciliteren voetgangers, fietsers, OV – terugdringen onnodige autoverplaatsingen, vergroening, (verkeers)veiligheid, werkgelegenheid op fietsafstand,...)
- In de onderzoekskaarten zit geen luchtkwaliteitskaart (bv NO₂) of geluidskaarten (L_{den}) Nochtans zijn er duidelijke streetcanyons (denk aan Warandestraat) of wegen met verkeer (denk aan de ring aan het stadspark) waar het verbeteren van de plaatselijke luchtkwaliteit of het vermijden van bepaalde functies waar dit niet onmiddellijk kan, leidend kan zijn bij het maken van ruimtelijke keuzes.
- Het ontbreken van voldoende groen in het stadshart kan niet alleen opgelost worden door betere verbinding met het omliggende landschap. Effectieve vergroening van straten en pleinen is nodig. Mogelijk vergt dit nieuwe innovatieve typologieën en scherpe keuzes want ruimte voor groen (zowel boven als onder de grond) is schaars: ‘parkstraten’ in plaats van ‘parkingstraten’ bijvoorbeeld.
- Aanvullend nog meer in op de zone tussen Oude en Nieuwe Kaai die vandaag in de praktijk al een functie als Noordelijk stadspark op neemt. Probeer dit verder te versterken en consolideren, in overleg met alle actoren en beheerders.

Multimodaliteit en bereikbaarheid

- De nota stelt dat wonen verder van werken komt te liggen. Maar veel jobs in onderwijs, zorg en handel bevinden zich binnen of vlak buiten de ring.

Opmerking wordt meegenomen in verder verloop

Opmerking wordt meegenomen in verder verloop

Opmerking wordt meegenomen in verder verloop

Moet zeker de ambitie zijn.

Opmerking wordt meegenomen in verder verloop

Opmerking wordt meegenomen in verder verloop

Industrieterreinen liggen op fietsafstand. De compacte stad en werkgelegenheid op fietsafstand zijn dus een troef. Het is een verweving én scheiding op een hoger schaalniveau. Je kan als werknemer van een lokale multinational (Carta Mundi, Soudal,...) met de fiets naar je werk – zonder dat deze bedrijven echt binnen het stadsweefsel liggen en daar door schaal en aard van de bedrijvigheid moeilijk te verweven zijn.

3. Veerkrachtige en klimaatrobuuste ruimte

De nota bevestigt de noodzaak van klimaatrobuust ruimtegebruik, met aandacht voor ontharding, buffering, en groenblauwe netwerken. Toch blijft de vertaling naar ruimtelijke strategieën eerder abstract.

Gebiedsgerichte klimaatstrategie

- De conceptnota verwijst naar overstromingsrisico's en waterbeheer, maar integreert deze niet in een gebiedsgerichte aanpak. De onderzoeksnota bevat kaarten die hiervoor een sterke basis bieden. In de beleidskaders zal hier meer aandacht naar moeten gaan.

Ruimtelijke kwaliteit en gezondheid

- Klimaatadaptatie is ook een kans om de leefomgevingskwaliteit te verhogen. Dit vergt een benadering die luchtkwaliteit, hittestress, actieve mobiliteit en verblijfskwaliteit samenbrengt in een integrale visie op het publieke domein en individuele percelen.

4. Beleidskaders en gebiedsgerichte aanpak

De verwijzing naar het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen dient genuanceerd te worden: het BRV als plan is nog niet formeel goedgekeurd. Enkel de Strategische Visie uit 2018 vormt op dit moment een beleidsmatig richtinggevend kader. Vlaanderen werkt nu aan een eigen conceptnota BRV. Hierna zal een nieuwe (naar alle waarschijnlijkheid meer beknopte) strategische visie en beleidskaders worden opgemaakt. Inhoudelijk wordt er zeker verder gewerkt met de principes die genoemd worden: van een evolutie naar oha netto ruimtebeslag in 2040, verhogen ruimtelijk rendement,... aangevuld met bijvoorbeeld doelstellingen vanuit Europa (denk aan stedelijke natuur binnen de Natuurherstelverordening – wat ook zal moeten doorwerken in het stedelijk beleid) Beide doelstellingen combineren toont ook aan dat dit niet evident wordt om te vertalen naar een binnenstad.

Zie eerder antwoord: ruimtelijke strategieën worden verder uitgewerkt binnen de strategische visie.

De visie-elementen voor waterbeheer worden in het stadscentrum zoveel mogelijk afgestemd op het bestaande groenblauw plan met maximale waterophoud op de kavels en vertraagde afstroom via stadsvennen en drempelparken vooraleer het water in het rivierensysteem afvloeit. Binnen de openruimte zal worden gezocht naar extra natuurlijke bufferzone in de vallei van de Aa en de Grote Calie. Anderzijds laat het kaartmateriaal reeds toe de meest geschikt zones voor infiltratie aan te duiden. In de verdere uitwerking wordt afgestemd met het ruimtelijk beleid de visie voor verhogen van infiltratie verder uitgewerkt.

Van akte dat het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) als plan nog niet formeel werd vastgesteld. We erkennen dat op dit moment enkel de Strategische Visie uit 2018 geldt als beleidsmatig richtinggevend kader. We volgen de verdere ontwikkeling van de nieuwe conceptnota BRV en de daaruit voortvloeiende strategische visie en beleidskaders nauwgezet op. De inhoudelijke principes waar momenteel op wordt voortgewerkt — zoals de evolutie naar oha netto ruimtebeslag tegen 2040, het verhogen van het ruimtelijk rendement en de integratie van Europese doelstellingen zoals stedelijke natuur binnen de Natuurherstelverordening — blijven richtinggevend voor ons beleidsplanproces. Tegelijk zijn we ons bewust van de complexiteit om deze doelstellingen te vertalen naar de stedelijke context van een binnenstad als Turnhout.

5. Aanbevelingen voor de verdere uitwerking

De kracht van de drie lagen zit in hun combinatie op locatie. Daar botsen ruimtelijke ambities: verdichting met open ruimte, economie met leefbaarheid, wonen met mobiliteit. De nota erkent dit spanningsveld nog onvoldoende. Een ***heldere strategie zal keuzes moeten maken***, met duidelijke motieven en het besef dat elke keuze ook afwegingen inhoudt.

- Veranker leefomgevingskwaliteit als centrale doelstelling, niet als randvoorwaarde.
- Gebruik de onderzoeksnota als toetssteen voor beleidsambities, met expliciete verwijzing naar cijfers en kaarten. En vul ze aan met relevante thema's waar nodig.
- Ontwikkel een gebiedsgerichte aanpak ***met duidelijke prioriteitenzones*** en ruimtelijke profielen.
- Zet in op een actief renovatiebeleid, gekoppeld aan opwaardering van de buurt en openbaar domein.
- Benader handel en voorzieningen met typologische en economische differentiatie, inclusief sociaal en etnisch ondernemerschap.
- Versterk de beleidsmatige precisie in verwijzing naar Vlaamse kaders.
- Formuleer langetermijnkeuzes transparant en onderbouwd, ook wanneer deze ingrijpend zijn.

Deze aanbevelingen vormen een bijzonder waardevolle en inhoudelijk scherpe bijdrage aan het verdere denk- en uitwerkingsproces van het beleidsplan. De aandacht voor het spanningsveld tussen verschillende ruimtelijke ambities op locatie — zoals verdichting versus open ruimte, economie versus leefbaarheid, en wonen versus mobiliteit — onderstreept de noodzaak van een heldere en goed gemotiveerde strategie. We nemen deze oproep tot het expliciteren van keuzes en bijhorende afwegingen zeker ter harte.

Daarnaast onderschrijven we het belang van het verankeren van leefomgevingskwaliteit als centrale doelstelling, en niet louter als randvoorwaarde. Ook het voorstel om de onderzoeksnota consequenter te gebruiken als toetssteen voor beleidsambities, met expliciete verwijzingen naar cijfermateriaal en kaartmateriaal, biedt waardevolle richting.

De suggesties om in te zetten op een gebiedsgerichte aanpak met duidelijke prioriteiten en ruimtelijke profielen, een actief renovatiebeleid in samenhang met publieke ruimte, en een meer gedifferentieerde benadering van handel en voorzieningen — inclusief aandacht voor sociaal en etnisch ondernemerschap — sluiten nauw aan bij de ambities voor een inclusieve en toekomstgerichte stad.

Tot slot erkennen we het belang van beleidsmatige precisie, onder andere in de afstemming op Vlaamse kaders, en de noodzaak om langetermijnkeuzes transparant en onderbouwd te formuleren, ook wanneer deze ingrijpend zijn. Deze aanbevelingen zullen dan ook met zorg en ernst worden meegenomen in de verdere planontwikkeling.

Advies Kordia dd. 30.06.2025

We hebben met veel interesse de conceptnota gelezen. De nota schetst volgens ons een genuanceerd en correct beeld van de context waarin de stad Turnhout vandaag opereert, en biedt een goede basis voor verdere beleidsontwikkeling. Langs deze weg, geven we graag enkele opmerkingen en aandachtspunten mee die we vanuit het samenwerkingsverband zien:

Procedureel

- In de *conceptnota staat vermeld dat het samenwerkingsverband Kordia informeel bevroegd zou worden*, maar we hebben een formele adviesvraag gekregen via een aangetekend schrijven. We hebben zelf de voorkeur om het als *informele adviesvraag* te behouden, want het is wat vreemd om als projectvereniging formeel advies gevraagd te worden. Normaal gezien geven we vanuit de beleidsdomeinen waar we actief zijn input aan de gemeenten, dat zij verwerken in hun formeel advies. Vraag om dit ook zo in de toekomst te houden, want de projectvereniging is het verlengde van het beleid van de 6 gemeenten, en dus ook van dat van de stad.

Inhoudelijk

- In het hoofdstuk 'Turnhout: grotere beleidsmatige context' staan drie niveaus opgesomd, waar Turnhout rollen in opneemt: het metropolitaan, het regionaal en het lokaal niveau. Het woord 'Metropolitaan' roept het beeld op van grote, dichtbevolkte stedelijke gebieden. Deze woordkeuze kan misschien bij sommige lezers wat overdreven overkomen. Vanuit de visie van Metropool Regio Eindhoven en de toekomstvisie voor het gebied, begrijpen we de woordkeuze echter wel. We zouden suggereren om het te verwoorden als een 'opkomend metropolitaan netwerk'.
- Hoofdstuk 'Ruim aanbod aan cultuur, sport en recreatie': hier liggen wellicht ook kansen om in de toekomst nog meer naar samenwerking te zoeken met de bredere omgeving (denk aan De Hoogt, de sportcluster in Beerse, .)

Van acte dat het samenwerkingsverband Kordia een formele adviesvraag ontving, hoewel in de conceptnota vermeld stond dat enkel een informele bevraging voorzien was. We begrijpen en respecteren de voorkeur van Kordia om als projectvereniging geen formeel advies te verlenen, gezien haar rol als verlengstuk van het beleid van de zes aangesloten gemeenten – waaronder de stad Turnhout. In de toekomst zullen we deze werkwijze hanteren en Kordia informeel bevragen.

Dank voor deze reflectie op de terminologie. We begrijpen dat het begrip *metropolitaan* verschillende connotaties kan oproepen, zeker wanneer het geassocieerd wordt met grote en dichtbevolkte stedelijke gebieden. Toch kiezen we er bewust voor om deze term te hanteren, net om de rol van Turnhout in een bredere ruimtelijke dynamiek te onderstrepen.

Turnhout neemt binnen het ruimere netwerk van steden en gemeenten aan de Belgische en Nederlandse zijde van de grens — inclusief de interactie met de Metropoolregio Eindhoven — effectief een positie in die verder reikt dan het louter regionale niveau. De term *metropolitaan* verwijst in deze context niet enkel naar schaalgrootte, maar vooral naar het type van netwerking, de intensiteit van relaties, en het gedeeld belang in supraregionale thema's zoals mobiliteit, economie, zorg en klimaatadaptatie.

Hoewel de suggestie *opkomend metropolitaan netwerk* het geleidelijke karakter van deze evolutie benadrukt, wensen we de term *metropolitaan niveau* te behouden, juist om het beleidsmatig potentieel en de strategische ambitie van Turnhout binnen dit grotere verband zichtbaar te maken.

Van acte. We erkennen dat er in het domein van cultuur, sport en recreatie inderdaad bijkomende kansen liggen om samenwerking met de ruimere omgeving verder te versterken.

- Hoofdstuk 'Modal Shift': In dit hoofdstuk staat "Duurzame mobiliteit vereist aanpassingen in de ruimtelijke inrichting, zoals bredere fietspaden, meer voetgangerszones en multimodale knooppunten." Deze opsomming is echter erg beperkt. In het mobiliteitsplan zijn op p.94 en p.95 zijn de 5 instrumenten met de grootste impact op het stimuleren van fiets en voetgangers en op vijf instrumenten die het meest bijdragen tot het verhogen van het openbaar vervoergebruik. De instrumenten die het verschil maken voor fietsers en voetgangers, zijn regionale fietsroutes aangenaam en veilig maken, ingrijpen op strategische locaties, bezoekersparkeren in de kernen anders organiseren, wegen inrichten volgens het STOP-principes en zwarte punten wegwerken. De instrumenten voor openbaar vervoer zijn: toepassen van nabijheidsprincipes in het ruimtelijk beleid, treinaanbod uitbreiden, doorstroming van bussen verbeteren op de N12 en N18, doorstroming van bussen op N19 verbeteren en hoppins uitbouwen met aanbod deelvoertuigen. Vraag om voorbeelden aan te passen.
- Ambitie Turnhout 2050 (p.26): In 2050 is Turnhout . een stad met een modal split van 50/50 -> 'bereikbare' toevoegen -> In 2050 is Turnhout . een bereikbare stad met een modal split van 50/50
- P. 27 (kaart):
 - De N12-Turnhoutse binnenstad - N18 en de E34 staan als HOV-as opgenomen -> logisch dat het opgenomen is, want staat ook zo in het stadsregionaal mobiliteitsplan en alle andere bovenlokale plannen, maar vraag is of we effectief HOV op de N12 en N18 kunnen realiseren -> Voorstel om het voorwaardelijker te benoemen? Af te stemmen met dienst mobiliteit.
 - Welke fietswegen zijn juist opgenomen? Deze lijken niet overeen te komen met het fietsnetwerk vastgelegd in het stadsregionaal mobiliteitsplan? In elk geval ontbreken de routes uit het actieplan van het stadsregionaal mobiliteitsplan, waar prioritair op ingezet wordt in realisatie van het mobiliteitsplan (richting Bentel - Oud-Turnhout, richting Reesdijk - Kasterlee , richting speelkaartenwijk - Vosselaar) ->
 - Zorgpool staat ook op Elisabethsite ingetekend -> in de toekomst hier nog steeds zorgpool?
 - Station is bevestigd door de vervoerregio als **inter**regionaal hoppinpunt (zie regionaal mobiliteitsplan)

Akkoord, en bedankt voor de waardevolle aanvulling. De opsomming in het hoofdstuk 'Modal Shift' was inderdaad beknopt en illustratief bedoeld, maar we nemen uw suggestie graag mee. De vijf instrumenten uit het mobiliteitsplan die gericht zijn op het versterken van fiets-, voetgangers- en openbaar vervoerbeleid vormen een sterker en beleidsmatig onderbouwd referentiekader. We zullen de voorbeelden in de tekst hierop afstemmen, zodat ze beter aansluiten bij de bestaande mobiliteitsstrategie van de stad.

Dank voor deze waardevolle aanvulling. De toevoeging van '*bereikbare* stad' versterkt de ambitie en benadrukt het belang van toegankelijke en duurzame mobiliteit. We zullen deze nuance opnemen in de verdere formulering van de ambities binnen het Beleidsplan, waar deze thematiek ongetwijfeld opnieuw aan bod komt.

Inderdaad, dient afgestemd te worden met dienst mobiliteit.

Indien bepaalde routes ontbreken, staan we zeker open voor het ontvangen van aanvullende gegevens. In functie van de volledigheid van het plan verwerken we graag data met de volledige en correcte routes, zodat we tot een zo accuraat en representatief mogelijk ruimtelijk beeld komen.

Beide zorgpolen werden opgenomen op de diagnosekaart, ook al bevindt één ervan zich nog in de planningsfase en is de andere voorzien om op termijn te verdwijnen. De reden hiervoor is dat de diagnosekaart een zo volledig mogelijk beeld wil geven van zowel de huidige als de voorziene zorginfrastructuur, ongeacht hun realisatiestatus of toekomstige evolutie. Dit laat toe om in de analysefase alle relevante locaties in beeld te brengen en mogelijke ruimtelijke relaties te onderzoeken. In het feitelijke beleidsplan zal hiermee rekening worden gehouden door de actuele en toekomstige

- P 28-p 29: "Turnhout *(werkwoord ontbreekt)* er in de toekomst naar om grootstedelijke programma's zo veel mogelijk te koppelen aan multimodale knopen die de bereikbaarheid van deze plekken verbeteren". Hoe verhoudt dit zich tot de keuze om de eengemaakte ziekenhuissite te plaatsen op een locatie die vandaag slecht ontsloten is door openbaar vervoer? (ook op p.56 'Wonen en werken zal in de toekomst hoofdzakelijk georganiseerd worden nabij collectieve vervoersknopen en voorzieningen'.
- P. 29. Voorstel om in het stukje bedrijventerreinen rond E34 ook te verwijzen naar de waterproblematiek.
- P. 38. Onder "1. Woonontwikkelingen in evenwicht met stadskern en stadsregio" staat dat Turnhout zal inzetten op een gebiedsgerichte en kwalitatieve aanpak in overleg met de buurgemeenten "om bijkomende verhardingsgraad op haar grondgebied te beperken". Dit is mogelijks een reden, maar ten gronde zouden hier andere motieven in kunnen benoemd worden (samen nadenken over de kwaliteiten van verschillende woonsferen/woonomgevingen in de stadsregio, hoe elkaar versterken en samen woonomgevingen aanbieden, .). Voorstel om de deelzin "om bijkomende verhardingsgraad op haar grondgebied te beperken" te verwijderen, en argumentatie op te nemen.
- P.39. Onder titel '3. Turnhout maakt werk van een aantrekkelijke, veilige en inclusieve publieke ruimte' mist een verwijzing naar het ruimtebeslag van gemotoriseerd en van de impact van het gemotoriseerd verkeer, zowel op veiligheid, als aantrekkelijkheid van de omgeving als op sociale cohesie.
- P.40-45 III Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad: In dit hoofdstuk ook de link leggen naar mobiliteit

situatie te onderscheiden, zodat de beleidskeuzes aansluiten bij de reële en verwachte zorgbehoeften.

Terechte opmerking, nemen we zeker mee.

Dank voor deze scherpe en terechte lezing van de tekst. De opmerking wijst terecht op een spanningsveld tussen de geformuleerde ambities in de conceptnota en een concrete ruimtelijke beslissing in het recente verleden, met name de locatiekeuze voor de eengemaakte ziekenhuissite.

Hoewel het klopt dat de gekozen locatie momenteel nog niet optimaal ontsloten is door openbaar vervoer, kadert deze beslissing binnen een bredere afweging van ruimtelijke beschikbaarheid, toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden en regionale spreiding van voorzieningen. Tegelijkertijd erkennen we dat deze keuze de noodzaak onderstreept om juist in te zetten op een versterking van de ontsluiting en multimodale bereikbaarheid van dergelijke strategische locaties.

De passages in de conceptnota waarin wordt gepleit voor een koppeling van grootstedelijke programma's aan vervoersknopen zijn dan ook richtinggevend voor toekomstig beleid. Ze drukken een duidelijke ambitie uit om bij toekomstige keuzes maximaal in te zetten op bereikbaarheid, maar laten ruimte om — waar nodig — bestaande keuzes te versterken door gerichte investeringen in infrastructuur en ontsluiting. Dit spanningsveld is inherent aan transitieprocessen en vraagt om voortdurende afstemming tussen visie, beleid en uitvoering.

Zoals ook in onze onderzoeksnota wordt aangeduid, zal dit aandachtspunt meegenomen worden in het beleidsplan.

We begrijpen de bezorgdheid bij de formulering zoals ze momenteel in de tekst staat. De huidige motivering — het beperken van bijkomende verharding op het eigen grondgebied — is inderdaad slechts één, eerder operationeel, aspect van een bredere beleidsambitie.

Waarvan akte.

- Ruimtelijk: ruimte voor gemotoriseerd verkeer teruggeven aan inwoners -> mogelijkheden om ruimte anders in te richten
- Luchtvervuiling

In dit hoofdstuk ook andere energievoorzieningen opnemen (bv. potentieel van diepe geothermie en warmtenetten)? In dit hoofdstuk krijgen maatregelen tegen wateroverlast en droogte (terecht) veel aandacht. Er kan misschien ook meer aandacht gaan naar de rol van de **beleving van water** in dit plan. Bestaande waterpartijen zoals de Kasteelvijver, het kanaal, de Aa in het stadspark worden beperkt uitgewerkt. Is er ook de ambitie om water zichtbaarder en meer *beleefbaar* te maken in de binnenstad?

- P40: Rondom Turnhout niet enkel De Liereman in Oud-Turnhout en Grotenhout in Lille en Vosselaar. ***Gewestbossen Ravels kan je bv. ook toevoegen.***
- P40: Hoe zorgt Turnhout ervoor dat de ringweg geen barrière tussen de open ruimte en haar gebruikers in de stadskern meer vormt. Hoe worden de groene vingers in de binnenstad verbonden met de open ruimtes buiten de ring, hoe realiseer je de zogenaamde harmonieuze (dus vellige en uitnodigende) overgang tussen het stedelijke en het open landschap? Bv wandelbruggen, fietstunnels e.d.
- P40: *parken, assen of verbindingen waarlangs we het groen uitnodigen in onze stadskern. groenruimtes als stapstenen doorheen de stad te verbinden.*: Zijn hier ook plannen met ***water in de binnenstad?*** Krijgt water, bv opengelegde waterlopen, een meer prominente rol in de (binnen)stad?
- P42: Landbouw als Groene vingers:
 - KLE eenmaal voluit uitschrijven als ***kleine landschapselementen.***
 - *Door landbouw mee te nemen in de realisatie van de groene vingers, trekken we het typische afwisselende karakter van het landschap door tot in de stad.*: Wat betekent 'tot in de stad'? Wil Turnhout de enkele landbouwgebieden binnen de ring bewaren? Welke plannen heeft de stad daarmee?
- P43: Schaduw (boomkroonbedekking) is een belangrijke maatregel tegen verdroging en hittestress. De vage omschrijving als 'blijvend aandacht aan besteden en ruimte vrijwaren' lijkt eerder een zwakke motivator om ambitieuze doelstellingen aan te koppelen.
- P43: *'Maximale vrijwaring van bebouwing en verharding in de valleien'* geeft blijk van tevredenheid met de status quo. Moet het niet de ambitie zijn om minder bebouwing en meer ontharding in de vallei-gebieden te realiseren?

Één van de ambities binnen dit beleidsplan is inderdaad om de klimaatuitdagingen/vergroening te koppelen aan de verdere ontwikkeling van het een duurzame modal shift. Zo kunnen bijvoorbeeld fietsenparking of hoppin-punten functioneren als een vergroende toegangspoort tot de stad of kan een groenblauwe inrichting van een fietsenroute functioneren als natuurlijke stapstenen of het fijnmazig groen netwerk doorheen de stad bevorderen. Voorbeelden hiervan zijn ook reeds aanwezig in de stad zoals het 'Schildpad' ten noorden van het Algemeen Ziekenhuis.

De link met luchtvervuiling, parkeerbeleid en modal shift kunnen nog verder onderzocht worden bij de verdere uitwerking van het plan.

Benaming zal worden aangepast.

De concrete uitwerking van de toegangspoorten voor groen in en rond de stad worden binnen de beleidskaders uitgewerkt. Verschillende beleidsinstrumenten komen in aanmerking voor realiseren van dergelijke ruimtelijke projecten en zijn steeds in samenhang met de andere thema's van het beleidsplan te onderzoeken.

Openleggen van waterlopen is zeker een ambities binnen het beleidsplan. Er wordt onderzocht waar meer ruimte voor openleggen van grachten en waterbeleving kan voorzien worden.

Wordt aangepast.

De abrupte overgang tussen landbouw en stad wensen we te verzacht te worden dit kan bijvoorbeeld via verdere ontplooiing van de zone rond de stadsboerderij. De inrichtingen zoals voedselbossen of bloemrijke graslanden, volkstuinten en stadslandbouw verhogen de aantrekkingskracht van de stadsrand en participatie van

De ambitie van Turnhout is om zo zoveel mogelijk te voldoen aan de 3-30-300 norm en ondertekende bovendien het LEKP. Door de boomkroonbedekking in kaart te brengen zal verder worden onderzocht waar nog knelpunten zijn inzake boomkroonbedekking. De problematieken van hitte en droogte en de bijdrage die schaduwwerking en water hierbij hebben worden uitvoerig beschreven in de conceptnota. De verkoelende werking van schaduw zal verder gemodelleerd worden binnen de verdere uitwerking van het beleidsplan en kan gelinkt worden aan het aanbod of tekorten aan toegankelijk groen.

Waarvan akte, onderzoeken of de ambities dienen bijgesteld te worden

- P 47: De vallei van de Aa wordt in het zuiden van Turnhout volledig opgenomen als 'Herwonnen vallei'. Dit wordt omschreven als maximale vrijwaring van bebouwing en verharding. Daarnaast krijgt het een rol toebedeeld in het recreatief netwerk -> Hierin al wel een nuance leggen cfr. studie industrie Veedijk, om niet te hoge verwachtingen te creëren.
- Algemeen zien we dat zowel in de onderzoeksnota als in de conceptnota terecht linken gelegd worden naar de bestaande plannen (vb. mobiliteitsplan, groen-blauw plan, .) en naar de bredere regio. We vragen om deze samenhang en congruentie bij de verdere uitwerking zeker te bewaken.
- De link tussen de inrichting van openbare ruimte/woonwijken enerzijds en sociale cohesie, mentaal welzijn en gezondheid anderzijds wordt kort aangehaald. Het belang hiervan mag extra aandacht krijgen. In de tekst staat "De publieke ruimte zorgt voor verbinding tussen zijn gebruikers en is gericht op iedereen, inclusief de (aller)kleinsten, jongeren, personen met een tijdelijke of permanente beperking en de oudsten in de stad." Het komt wat vreemd over dat het gericht is op iedereen, en dat 'iedereen' ook de allerkleinsten, jongeren, personen met een beperking en oudsten inhoudt.

Van akte.

In het kader van de opmaak van een Beleidsplan Ruimte is het essentieel om het begrip '*iedereen*' niet louter als een algemene inclusieve intentie te formuleren, maar ook concreet te koppelen aan de **diverse noden en verwachtingen die verschillende bevolkingsgroepen hebben ten aanzien van ruimtegebruik**.

Verschillende leeftijdsgroepen, sociale en sociaal-culturele profielen stellen immers uiteenlopende eisen aan de inrichting, toegankelijkheid, functionaliteit en beleving van de publieke ruimte. Kinderen hebben nood aan veilige, spelgerichte omgevingen; jongeren zoeken ontmoetingsplekken met een zekere vrijheid; ouderen hechten belang aan comfort, rust en bereikbaarheid; terwijl mensen met een beperking andere drempels ervaren, zowel fysiek als sociaal. Ook culturele achtergrond, gezinssamenstelling of socio-economische positie beïnvloeden hoe ruimte wordt beleefd en gebruikt.

Daarom is het binnen een Beleidsplan Ruimte van belang om deze differentiatie te erkennen en te vertalen in ruimtelijke principes en ontwerprichtlijnen. We zullen de formulering in de tekst dan ook herwerken om deze gelaagde invulling van '*iedereen*' explicieter en inhoudelijk sterker tot uiting te laten komen.

Advies Ravels dd. 30.06.2025

Aanleiding en context De Stad Turnhout is bezig met de opmaak van haar beleidsplan en bezorgde conform artikel 39 van het uitvoeringsbesluit tot de opmaak van beleidsplannen de conceptnota aan de colleges van burgemeester en schepenen van buurgemeenten.

Argumentatie Er zijn een aantal problematieken waarvan de gevolgen voelbaar zijn op het grondgebied van Ravels:

1. Problematiek rond de N119 Zwaar vrachtverkeer en landbouwverkeer op een smalle, landelijke gewestweg, die dikwijls gebruikt wordt als tolvrij alternatief, met een nauwelijks vrij liggend fietspad. Deze verkeersader blijft echter belangrijk voor de verkeersafwikkeling van het industriegebied in Weelde-Statie. Gelet op het feit dat dit een gewestweg betreft is het AWV die beslissingen zal nemen hieromtrent, maar er wordt toch opgemerkt dat alle maatregelen die een mogelijke doorstroming via de N119 bemoeilijken een onmiddellijke impact zullen hebben op de dorpskern van Weelde en Ravels, aangezien de N12 dan als alternatief gebruikt kan worden. Hiermee samenhangend dient te worden opgemerkt dat de verbinding tussen de N119 en de Leemputten in Ravels dikwijls gebruikt wordt als sluiproute, het behoud van deze baan is echter nog steeds van belang voor het landbouwverkeer ten dienste van de akkers aldaar.

2. Problematiek rond Pannenfabriek Zwaar verkeer afkomstig van site die ingekleurd is als industriegebied, waartoe gemeente Oud-Turnhout vergunningen heeft verleend voor bedrijvigheid die veel (zwaar) verkeer genereert. Al dit verkeer wordt afgewenteld via Ravels, met hinder voor omwonenden tot gevolg. Een alternatieve afwikkeling via N119 zou dit verkeer uit de woonwijken kunnen halen en zou blijvend ingezet moeten worden tot de opmaak van een PRUP (provinciaal niveau om het gebied te herbestemmen). Hiermee samenhangend kan worden opgemerkt dat ook de volledige verkeers- en waterafwikkeling (gemengde riolering) van de Kampheidelaan via Ravels dient te gebeuren, wat druk op ons rioleringsstelsel met zich meebrengt. Wat de toekomst van deze sites betreft, dient met deze factoren rekening gehouden te worden.

3. Vennengebied De plannen rond natuurherstel in het Turnhouts Vennengebied raken aan de toekomst van de landbouwactiviteiten in Ravels. Daarom is het cruciaal om de bezorgdheden van

Deze inzichten nemen we mee in het bredere beleidsplanproces, en zullen, waar relevant, ook aan AWW worden gesignaleerd in het kader van verdere afstemming.

We weten dat de huidige ontsluitingssituatie, waarbij zwaar verkeer afkomstig van bedrijvigheid in Oud-Turnhout via Ravels wordt afgewikkeld, leidt tot hinder voor de aangrenzende woonwijk. Maar of een ontsluiting richting de N119 hiervoor de gepaste oplossing is, is maar de vraag. De ontsluiting moet dan gebeuren door een zone waar zich veel recreatie, natuur en landbouw bevindt. Dit moet verder gezamenlijk onderzocht worden. De ontsluiting en riolering van de Kampheidelaan wordt ook best gezamenlijk bekeken.

Hoewel binnen dit proces vermoedelijk geen afzonderlijk beleidskader Mobiliteit zal worden opgemaakt, zullen we bij de verdere reflectie over de toekomstige ontwikkeling of herbestemming van deze sites de ruimtelijke, mobiliteits- en infrastructuurgerelateerde knelpunten expliciet meenemen. Deze elementen vormen immers een essentieel onderdeel van een integrale en gebiedsgerichte benadering.

Waarvan akte, we wensen de buurgemeenten steeds te betrekken in het participatief traject bij de verschillende fasen van het proces.

onze lokale landbouwers ernstig te nemen over inspraak, bedrijfszekerheid, grondwaarde en economische leefbaarheid.

Er worden in eerste instantie geen belangrijke invloed van dit beleidsplan op de landbouw in Ravels verwacht, gezien het beleidsplan enkel sectorale uitspraken zal doen over de ruimtelijke omgang met landbouw binnen Turnhout. Plannen rond natuurherstel in Turnhouts Vennegebied en haar effecten op landbouw dienen op hoger niveau (Vlaams – Provinciaal) behandeld te worden in een traject waar ook de buurgemeenten worden betrokken.

Opmerkingen bij hoofdstuk: "Welke stad wil Turnhout zijn?"

Ambitie 1: Dynamische en levendige stad

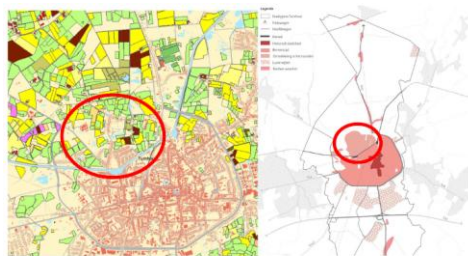
Op pagina 29 van de conceptnota wordt terecht gewezen op de nood om het "groenblauwe" netwerk te versterken en de negatieve impact op de open ruimte te beperken. Toch valt op dat de rol van landbouw in deze open ruimte grotendeels onderbelicht blijft. Land- en tuinbouw zijn immers belangrijke beheerders en gebruikers van de open ruimte. Wij vragen daarom expliciet om het begrip "**groenblauw netwerk" te verruimen tot een "geelgroenblauw netwerk"**", waarbij landbouw volwaardig wordt meegenomen in de visie op openruimtegebruik.

We vragen eveneens dat elke maatregel met impact op de open ruimte vooraf wordt afgewogen op haar gevolgen voor landbouwstructuur en -bedrijfsvoering. Natuurontwikkeling mag niet automatisch voorrang krijgen op perifeer gelegen landbouwgronden met agrarische bestemming.

Ambitie 2: Aangename woonstad

De stad Turnhout geeft aan om bedachtzaam om te willen springen met het laatste grote woonuitbreidingsgebied ter hoogte van de Heizijdse Velden. Dat is positief, want op een groot deel van dit gebied vindt momenteel nog actief landbouwgebruik plaats (Figuur 1). Wij vragen dan ook om dit woonuitbreidingsgebied zoveel mogelijk te vrijwaren voor de huidige gevestigde landbouw.

Als alternatief voor de toenemende woonbehoefte en ruimtevraagstukken kan de stad inzetten op verdichting en hoogbouw binnen de bestaande woonkernen, zodat de resterende open ruimte behouden blijft.

Figuur 1: Actief landbouwgebruik in woonuitbreidingsgebied

Het gebruik van de term *geelgroenblauwnetwerk* wordt afgeraden, aangezien deze sterk associatief is geladen door kleurcoderingen uit het gewestplan en diverse digitale toepassingen. Dit kan eerder tot verwarring leiden dan tot verduidelijking. In deze context verwijst 'groen' niet noodzakelijk naar natuur, maar naar onbebouwde en open ruimte, los van specifiek landgebruik of bestemming. Het hanteren van dergelijke terminologie zonder duidelijke inhoudelijke onderbouwing draagt niet bij aan de inhoudelijke kwaliteit van het discours.

We erkennen het belang van een doordachte afweging bij de toekomstige invulling van dit woonuitbreidingsgebied, temeer omdat een aanzienlijk deel momenteel nog in actief landbouwgebruik is.

Hoewel het huidige Ruimtelijk Uitvoeringsplan (RUP) *Afbakening regionaalstedelijk gebied Turnhout* van 4 juni 2004 duidelijk onderscheid maakt tussen gebieden met een openruimtebestemming — waaronder het agrarisch gebied *De Wieltjes* in het noordwesten en natuurgebieden in het noorden — is de zone *Heizijdse Velden* formeel bestemd als stedelijk woongebied. Binnen het verdere beleidsplanproces zal de stad dan ook genuanceerde keuzes moeten maken over de wenselijkheid en de mate waarin deze zone al dan niet wordt aangesneden voor ontwikkeling.

Parallel hieraan zetten we sterk in op het benutten van verdichtingskansen binnen de bestaande woonkernen. De renovatieopgave in de stedelijke kern van Turnhout vormt daarbij een essentieel en volwaardig spoor, waarmee we bijdragen aan een duurzaam ruimtegebruik en het behoud van waardevolle open ruimte op het grondgebied.

Ambitie 3: Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad

Waardevolle landschappen nabij

In de conceptnota wordt het belang benadrukt van groengebieden in en rondom Turnhout:

Binnen deze grote landschappelijke gehelen zijn er in Turnhout ook belangrijke groengebieden aanwezig. We denken bijvoorbeeld aan het Turnhouts Vennengebied, Tielenheide (op de grens met Kasterlee) en Winkelsbroek. [...] Samen vormen al deze groengebieden een waardevol ecologisch netwerk in de regio. Turnhout wil haar verantwoordelijkheid opnemen en meehelpen om dit diverse netwerk te versterken.

Tussen deze groengebieden bevindt zich echter nog aanzienlijk actief landbouwgebruik. Wij maken ons zorgen dat de verdere uitbreiding en versterking van dit ecologisch netwerk, de aanwezige landbouwgronden bijkomend onder druk zal zetten. Het standpunt van Boerenbond is dat agrarisch gebied maximaal gevrijwaard dient te worden voor voedselproductie, én dat landbouw in het agrarisch gebied ook maximale kansen moet krijgen. Concreet vragen we om de impact op de landbouwsector mee te nemen in de afweging hoe dit netwerk versterkt dient te worden.

Toegangspoorten en groene vingers doortrekken tot in het stadshart

Verder lezen we dat de stad landbouw wil betrekken bij het realiseren van groene vingers via beheer van graslanden, kleine landschapselementen (KLE's) en productielandschappen zoals voedselbossen en agroforestry. Boerenbond is niet fundamenteel tegen deze doelstellingen, maar benadrukken dat dergelijke initiatieven uitsluitend via vrijwillige samenwerking tot stand mogen komen en niet door verplichtende maatregelen of bepalingen.

Landbouwers moeten zelf hun teeltkeuze kunnen maken, met behoud van productieve gronden en werkbare percelen. Kleinschalige landschapselementen bevinden zich vaak op perceelsranden, en mogen het landgebruik niet bemoeilijken.

Buurtgroen en reële situatie

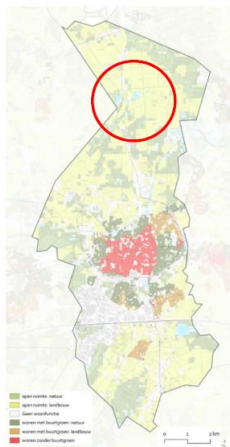
De figuur met buurtgroen (Figuur 2) suggereert veel beschikbare open ruimte landbouw ten zuiden van de stadskern (zie rode cirkel). In de praktijk is hier echter al veel landbouwgrond omgezet naar natuur.

Dit bevestigt de bestaande druk op de landbouwruimte. Wij vragen dat de stad werk maakt van het opnieuw erkennen van landbouw als volwaardige gebruiker van deze open ruimte, zoals ook Figuur 2 suggereert.

Naast de versterking van het ecologisch netwerk, wordt in de conceptnota ook reeds het belang van landbouwfunctie in de open ruimte gedefinieerd. Doelstellingen van landbouw worden afgestemd met het ruimtelijke beleid (RSP, AGNAS, HAG) Effecten van ecologische versterking worden nadien in het strategisch MER behandeld.

Waarvan akte, de specifieke uitwerking van de realisatie van de gewenste ruimtelijke structuur en de beleidsinstrumenten worden binnen de beleidskaders en actieplan uitgewerkt.

Waarvan akte

Figuur 2: aanbod buurtgroen

Droogte en stikstof in natuur- en landbouwgebieden

De conceptnota benoemt landbouw als onmisbare functie, onder meer vanwege haar rol in lokale voedselproductie en landschapsbeheer. Dat onderschrijven wij volledig. Ook voor klimaatrobustheid kan landbouw bijdragen met technieken zoals precisielandbouw, efficiënte bemesting en emissiearme staltechnieken.

Daarnaast wordt volgende gesteld in de conceptnota:

"Binnen de open ruimte liggen er kansen voor slimme, natuurinclusieve oplossingen die hand in hand gaan met landbouwactiviteiten."

We willen benadrukken dat duurzaam niet noodzakelijk "natuurinclusief" hoeft te betekenen. Natuurinclusieve landbouw is één van de vormen, maar andere duurzame technieken zijn minstens even waardevol. Vele landbouwbedrijven van alle sectoren en schaalgroottes zijn vandaag al duurzaam. Ze zetten in op efficiënte technieken zoals GPS-sturing van bemesting en sproeimachines, andere bodembewerking, emissiearme staltechnieken, etc. Elke transitie moet ook economisch haalbaar blijven voor het landbouwbedrijf.

Ten slotte willen we ook de specifieke situatie in het Turnhouts Vennengebied onder de aandacht brengen. De stikstofproblematiek in deze regio zorgt al geruime tijd voor grote onzekerheid bij lokale landbouwers. De combinatie van onduidelijkheid en gebrek aan transparantie bemoeilijkt de bedrijfsvoering en investeringsbeslissingen van landbouwers. We vragen dan ook om bij verdere besluitvorming transparantie, rechtszekerheid en een evenwichtig beleid waarin landbouw tijdig en volwaardig wordt betrokken.

Stikstofproblematiek is een dossier dat op hoger Vlaams niveau dient uitgewerkt te worden. De gemeente wil wel haar verantwoordelijkheid nemen en ambities/doelen formuleren die de Vlaamse doelen kunnen faciliteren.

Het stadsbestuur is actief in gesprek met de belangrijkste ruimtegebruikers in open ruimte, namelijk de landbouw en natuursector. Zaken die uit deze gesprekken voortkomen zullen in de mate van het mogelijke en wat de regelgeving toestaat meegenomen worden in de verdere opmaak van het beleidsplan.

Landbouw en natuur

De conceptnota lijst het afstemmen van landbouw en natuur op als een van de uitdagingen voor de komende jaren. De nota somt terechte punten op waar we als landbouwsector voor staan, zoals de toenemende droogte, wateroverlast, stikstofdossier etc...Toch missen we hier een aantal brandpunten die de stad niet kan veroorloven om weg te laten uit haar beleidsplan ruimte:

Zo staat de sector voor een sterke transitie. De gemiddelde Vlaamse landbouwer is 56 jaar oud. Van alle landbouwers ouder dan 50 jaar heeft slechts 13% een opvolger. Deze vaststelling leidt tot twee problematieken. Enerzijds is het van cruciaal belang om de overnemers die wél nog willen voortdoen maximaal kansen te geven en te stimuleren. Dit lijkt moeilijk binnen een ruimtelijk beleidsplan, maar door te luisteren naar de suggesties in deze inspraakreactie zet de stad al een stap in de goede richting.

Anderzijds leidt het hoge aantal stoppers tot vele vrijkomende agrarische sites waar geen agrarische activiteit meer is. Functiewijzigingen van deze zonevreemde sites brengen verschillende negatieve effecten mee op de landbouwers die wel nog verder willen. Nieuwe bewoners rondom bestaande landbouwbedrijven kunnen de vergunning in de toekomst hypothekeren door het strenge geurkader.

Daarnaast zorgt deze bijkomende residentiële bewoning in het agrarisch gebied voor een verstikkende druk op de landbouwgrond in de directe omgeving. Particulieren kopen steeds liever landbouwgrond aan rond hun huis om een paard of een ezel op te houden of hun gazon te vergroten. Landbouwers kunnen niet rendabel concurreren met het kapitaal dat deze vermogende particulieren op tafel leggen.

We vragen dan ook dat het definitieve ruimtelijk beleidsplan rekening houdt met de grote hoeveelheid functiewijzigingen die eraan zitten te komen. We vragen dat er op de lange termijn gekeken wordt en dat er een streng maar rechtvaardig kader gehanteerd wordt. Het vrijwaren van het goed gestructureerd agrarisch gebied moet primeren bij de afweging van de functiewijzigingen. Het is wel een essentiële voorwaarde dat de stoppende landbouwer vergoed wordt voor geleden kapitaalsverlies door opgelegde afbraak van een site bij een eventuele weigering van de functiewijziging.

Voedselproductie

De conceptnota erkent de rol van landbouw als belangrijke voedselproducent. In dit kader verwijzen wij naar de KUL-visiestekst: "Voedselproductie en voedselzekerheid: de onvolmaakte waarheid"

(https://www.kuleuven.be/metaforum/docs/pdf/wg_33_n.pdf).

Er loopt een participatietraject om belanghebbers te betrekken in het verder opstellen van het beleidsplan.

Het is belangrijk om ons te verdiepen in de landbouw van Turnhout om tot op maat gemaakte oplossingen te komen voor de lokale problematieken. Dit zijn zaken die de conceptnota reeds benadrukt. De functiewijziging en zonevreemde activiteiten zullen we verder bestuderen en behandelen als onderdeel van het beleidsplan. Binnen het Beleidsplan Ruimte zullen streefdoelen opgelegd worden en acties uiteengezet worden vanuit een doorgedreven begrip van de landbouwsector en voor de situatie van de landbouwer.

In de conceptnota wordt het belang van voedselproductie reeds benadrukt. Dit zal verder worden meegenomen als één van de criteria binnen het ruimtelijk ontwikkelingskader voor landbouw.

De verwachte en noodzakelijk stijging van de voedselproductie stelt ons voor een specifiek probleem: ze moet gebeuren op het huidige areaal. De productiecapaciteit mag dus zeker niet dalen wat door sommigen expliciet wordt nagestreefd wanneer ze stellen dat de landbouw moet extensiveren.

Bovendien zullen we de productiviteit van het bestaande areaal moeten opdrijven.

Advies Natuurpunt dd. 29.06.2025

Het is een fantastisch initiatief van de stad om op een open manier in gesprek te gaan met de burger. Met 3 cases werd de conceptnota toegelicht. Deze originele insteek was lovenswaardig, maar de dialoog bleef beperkt tot per case één (toevallige ?) vrijwilliger uit het publiek. Eén zwaar minpuntje, dat ik trouwens ook al moest vaststellen op een eerdere sessie vorig jaar in Blairon, is dat de inhoudelijke analyse van de bevolkingscijfers zeer verdoezeld voorgesteld werd. Iedereen weet dat het hier om gaat:

Bevolking

- Tussen 2010 en 2025 : Inw 40.763 => 47.965 (+ 17,7% en van 722 naar 836 inw/km²)
- Tussen 1990 en 2024 :
 - niet-Belgische huidige nationaliteit : van 3,9% naar 22,4%.
 - niet-Belgische geboortenationaliteit : van 5,5% naar 34,0%
 - niet-Belgische herkomstnationaliteit : van 6,6% naar 40,9%

De cijfers voor de groep jonger dan 18 jaar vertonen nog hogere niet-Belgische percentages, doch zijn niet publiek beschikbaar.

En waar waren dan die 41% ? Waren die niet vertegenwoordigd in de zaal ?

Het spijt ons, maar deze opmerking leefde onderhuids bij vele aanwezigen. De instroom van de afgelopen 15 jaar is een realiteit waar in het overleg met de burger eerlijk over gecommuniceerd dient te worden. En qua behoefte aan wooneenheden kan dit tellen.

Is het bovendien niet spijtig dat we deze cijfers moeten halen op de provinciale website en dat dit NIET beschikbaar is op de website van de stad zelf (en er ook niet naar verwezen wordt met een link) ?

In dit kader dienen we bovendien iets anders te stellen: de werking in Turnhout van vele diensten rond armoede, opvang, inburgering, kansarmoede, buurtwerking, tewerkstellingsprojecten verdient een pluim. Bijna nergens in Vlaanderen wordt daar zo lovend over gesproken. Maar wat is de keerzijde ? De aantrekkingskracht. En dan verzadigt het systeem. Daar moet een evenwicht in gevonden worden.

We appreciëren uw erkenning van de opzet van het infomoment.

De analyse van de bevolkingscijfers die zogezegd wordt verdoezeld staat gewoon neergeschreven in de Onderzoeksnota. De geuite insinuaties zijn dan ook misplaatst. Alle demografische cijfers zijn trouwens wél publiek beschikbaar (<https://provincies.incijfers.be/databank>).

We willen graag benadrukken dat we in ons traject sterk willen inzetten op participatie. We werken hiervoor samen met een ervaren extern participatiebureau en hanteren verschillende werkvormen om uiteenlopende stemmen aan bod te laten komen. Het publieksmoment rond de conceptnota was open voor iedereen en had bewust een breed informatief karakter. We erkennen dat dit geen doelgerichte bevraging was — dat was ook niet de opzet. De bedoeling van het moment was om inwoners te informeren over de inhoud van de conceptnota en hen aan te moedigen om via de publieke raadpleging formele opmerkingen en suggesties in te dienen. Tegelijkertijd stellen we vast dat helaas slechts een beperkte doelgroep van de totale Turnhoutse gemeenschap aanwezig was. In de verdere fasen van het proces is het daarom onze uitdrukkelijke ambitie om gericht in te zetten op het bereiken van specifieke doelgroepen, met aandacht voor diverse sociaal-culturele achtergronden en leeftijden, zodat het beleidsplan gedragen kan worden door de volledige Turnhoutse samenleving.

Er wordt waardevolle inzet geleverd door diverse Turnhoutse diensten op het vlak van armoedebestrijding, inburgering, opvang en sociale integratie. Deze inspanningen worden inderdaad breed gewaardeerd en vormen een wezenlijk onderdeel van het stedelijk sociaal beleid. Tegelijk begrijpen we de bezorgdheid omtrent de mogelijke druk op het systeem en de daarmee samenhangende vraag naar evenwicht. Binnen het beleidsplan streven we ernaar om zowel de sociale draagkracht als de ruimtelijke implicaties in samenhang te analyseren, met oog voor een duurzaam en inclusief toekomstperspectief.

Ruimtelijke strategie

Inzake ruimtelijke strategie dienen we toch een algemene opmerking te formuleren. Er is sprake van een ruimtelijk strategisch beleidsplan 2025-2050.

Maar nergens zien we een tijdsafhankelijk streefbeeld van wat we een "een optimale leefomgeving" zouden kunnen noemen.

We vinden dit wél op Vlaams niveau.

Beleidsplan Ruimte Vlaanderen

Het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) stelt als eerste strategische doelstelling het terugdringen van bijkomend ruimtebeslag voorop, met een nulgroei tegen 2040. Om deze doelstelling te kunnen waarmaken is het verhogen van het ruimtelijk rendement noodzakelijk. Het ruimtebeslag bestaat uit de ruimte, ingenomen door onze nederzettingen, door huisvesting, industriële en commerciële functies, transportinfrastructuur, recreatieve doeleinden, serres, ... Parken en tuinen maken hier ook deel van uit.

Wat niet tot het ruimtebeslag behoort, is de zogenaamde open ruimte: de onbebouwde landbouwgronden, zoals akkers en weides, de bossen, natuurgebieden, waterlopen, ...

Idealiter zouden we naar volgend streefbeeld dienen te evolueren (opgelet: cijfers Turnhout zijn mogelijks met kleine foutenmarge, wat maakt dat het totaal niet perfect 100% is)

Ruimtelijke verdeling	huidige inname Turnhout	versus optimaal beeld Vlaanderen
• Ruimtebeslag	39,3%	32%
◦ Wonen Incl tuinen		
◦ Industrie		
◦ Tpt, Recreatie, Parken		
• Natuurinclusieve landbouw	33%	38%
• Natuur & Bos		
◦ Landelijke natuur	19%	20%
◦ Strikt beschermde natuur	11%	10%

Deze tabel leidt automatisch tot een vraag. Afhankelijk van het feit of deze vraag ons gesteld gaat worden, kunnen we uitmaken of dit document al dan niet doorgenomen is geweest.

Extrapolatie van de bevolking van Turnhout brengt ons tot +/- 60.000 inwoners in 2050. We vragen ons ten stelligste af hoe deze bevolking in bovenstaande ruimtelijke strategie ingepast kan worden. Want vandaag ligt het ruimtebeslag dus al te hoog !

Ontharding is één van de beleidsdoelen die binnen het beleidsplan zullen worden benadrukt. Door verdere analyse van de klimaatproblematieken (hitte – droogte – wateroverlast) en afstemming met ruimtelijke functies, kunnen de prioritaire zones voor ontharding worden opgenomen in de bijhorende beleidskaders.

De ruimtelijke strategie vertrekt net vanuit het besef van deze uitdaging. Een bevolkingsgroei richting 60.000 inwoners in 2050 vereist niet méér ruimtebeslag, maar wél andere woonmodellen en een slim ruimtegebruik. Het Beleidsplan zet daarom niet in op uitbreiding, maar op intensiever gebruik van bestaande ruimte, onder meer door verdichting, hergebruik van leegstand, functiemenging en kwaliteitsvolle collectieve voorzieningen.

Leegstand drastisch aanpakken en de noodzaak tot hoogbouw uitleggen aan de burger is primordiaal. De gezinsdroom van een losbouw met grote tuin is niet langer haalbaar. En DAT is momenteel nog steeds de wooncultuur in de hoofden van vele mensen.

We moeten ons de vraag stellen waar deze 60.000 inwoners op de kaart op pag 27 te slapen gelegd én tewerkgesteld gaan worden.

Bovendien zijn een aantal gekwantificeerde rapporten met aanbevelingen beschikbaar, waar in het document amper of niet naar verwezen wordt:

- Betonrapport van Breekijzer en Natuurpunt

Ruimte

- Oppervlakte: 5.602,5 ha (56,02 km²)
- Verharding : 19% in 2022
- Ruimtebeslag (menselijke activiteiten) : 2.229 ha of **39,3%** van de Tot. Opp. (2022), waarvan 47,9% verhard in 2022
- Open ruimte (akker, bos, grasland, struikgewas, braakliggend en duinen, water en moeras) : **60,7%**, waarvan 33% akker en 30% bos

- Hittestress
- Waterborging
- Overstromings gebieden en WORG (Watergevoelige Openruimtegebieden)
- Watermonsters
- 3/30/300 principe

Opmerkingen Conceptnota

Een nieuw ruimtelijk beleid

Chapeau voor de doordachte en gestructureerde aanpak.

De vraag blijft in hoeverre met de inputs van de burger rekening gehouden zal kunnen worden.

Want goed doen voor iedereen is onmogelijk en er zijn talloze ruimtelijke randvoorwaarden, om het geen beperkingen/grenzen te noemen.

Hoogbouw wordt nergens als standaardmodel naar voren geschoven, maar wel als één van de noodzakelijke opties in bepaalde stedelijke zones, waar dit ruimtelijk en sociaal verantwoord is. Cruciaal hierbij is inderdaad de mentale transitie: de cultuur van de losstaande woning met tuin is op termijn niet houdbaar, en dit vraagt duidelijke communicatie en brede betrokkenheid van burgers.

Kortom: de vraag is terecht en raakt de kern van de ruimtelijke omslag. Het ***beleidsplan kiest niet voor méér ruimtebeslag, maar voor een fundamentele heroriëntering van hoe we met onze bestaande ruimte omgaan.*** Leegstand, onderbenutting en ruimtelijke versnippering worden daarbij actief aangepakt.

We nemen de suggesties voor het opnemen van bijkomend studiemateriaal mee.

We erkennen ten volle dat ruimtelijke keuzes botsen op grenzen en belangen die niet altijd verzoenbaar zijn. Toch geloven we dat burgerparticipatie geen vrijblijvend proces is, maar een fundamenteel onderdeel van het beleid. Niet alle suggesties kunnen letterlijk vertaald worden, maar de onderliggende signalen, zorgen en ambities vormen wél een waardevolle leidraad.

De kracht van het nieuwe ruimtelijk beleid ligt precies in het balanceren tussen ruimtelijke randvoorwaarden en maatschappelijke noden, waarbij transparantie over afwegingen en keuzes essentieel is. Participatie is dan ook geen belofte van consensus, maar een engagement tot luisteren, verantwoorden en bijsturen waar mogelijk.

Turnhout, deel van een groter geheel

Noodgedwongen dienen we hier inderdaad naar Beerse/Vosselaar/Oud-Turnhout te kijken. Het gaat immers over het belang van gans de regio.

Zonder de groene bufferzone -domeinen van de familie De Somer tot Flipkensvijver- (rood – indertijd buitenhoven van de bourgeoisie) zou je immers kunnen spreken van één grote wooncluster. Maar politiek blijft het blijkbaar ieder voor zich.

Welke stad wil Turnhout zijn?

- a. Dynamische en levendige stad

P23. Ruimte voor industrie.

De industrie is inderdaad uitgeweken van het stadscentrum naar buiten de ring. Maar er werd uitermate slordig omgesprongen met de inname van de beschikbare industriële ruimte.

Bovendien neemt de verhardingsgraad van de industriële terreinen onaanvaardbare proporties aan. Een ruimte beeld spreekt boekdelen.

Daken & beton zijn de norm en amper infiltratiemogelijkheden of groen.

Wat zijn de concrete plannen van de stad in deze problematiek?

Opm: er is één industrieel gebouw dat gebruik maakt van capaciteit in de hoogte: het voormalige Concordia Mail gebouw (nu Brouwerij Corsendonk).
<https://www.gva.be/regio/antwerpen/kempen/turnhout/ruimte-voorb企业jven-in-de-kempen-is-bijna-op-in-2040-is-de-vraag-vijftien-keer-groter-dan-het-huidige-aanbod/68828087.html>
Turnhout ontbreekt in volgend overzicht, maar situeert zich ook aan de kant van de kleine percentages. In de onderzoeksnota noteren we immers:

"Toch zien we dat de bedrijventerreinen in onze stad reeds een hoge bezettingsgraad kennen: 96% in Turnhout."

- b. Aangename woonstad

"Turnhout is zelfvoorzienend"

Sterke natuurlijke aangroei met een gezonde leeftijdspiramide.

Het is niet duidelijk hoe bijkomende wooneenheden gecreëerd kunnen worden versus voldoende groen volgens het 3/30/300 principe. Dit is in de inleiding al aangehaald. Hoe kan je groeien van 48.000 naar 60.000 inwoners als het vandaag al een huzarenstuk is om 150 wooneenheden bij te creëren én het ruimtebeslag al enorm is?

U wijst terecht op het belang van intergemeentelijke afstemming in een verstedelijkte regio als Turnhout. De open en groene ruimte tussen Turnhout, Oud-Turnhout, Beerse en Vosselaar is van cruciale betekenis als landschappelijke en ecologische buffer, maar ook als drager van identiteitswaarde en historisch erfgoed (zoals de buitenverblijven en parkdomeinen die u aanhaalt).

De ruimtelijke verweving tussen deze gemeenten vraagt inderdaad om een ruimtestrategie op schaal van de regio, eerder dan versnipperde visievorming per gemeente. Dit vraagt om versterkte samenwerking, gedeelde planningskaders en beleidsoverstijgende afwegingen in functie van het bredere landschappelijke en maatschappelijke belang. De uitdaging ligt erin om dit ook bestuurlijk verankerd en gedragen te krijgen, ondanks bestaande bevoegdheidsgrenzen.

De vaststelling dat de industriële ruimte in Turnhout nagenoeg maximaal benut is (96% bezettingsgraad) en tegelijkertijd gekenmerkt wordt door een hoge verhardingsgraad en beperkte ruimtelijke efficiëntie, vormt een belangrijke uitdaging binnen het ruimtelijk beleid. Uw observatie over het gebrek aan verticale benutting, beperkte vergroening en minimale infiltratiecapaciteit is terecht en gedeeld binnen de ruimtelijke analyse van het beleidsplan.

De stad onderkent dat de klassieke ontwikkeling van industrieparken — met lage bouwhoogtes, verharding tot aan perceelsgrenzen, en weinig aandacht voor water- of groensystemen — niet langer houdbaar is. Daarom wordt in het Beleidsplan Ruimte ingezet op een nieuwe generatie bedrijventerreinen, die enerzijds efficiënter omgaan met ruimte en anderzijds bijdragen aan klimaatadaptatie en ecosysteemdiensten.

De groei van Turnhout tot circa 60.000 inwoners tegen 2050 is gebaseerd op demografische projecties die rekening houden met natuurlijke aangroei en migratie. Dat deze groei plaatsvindt binnen een context van beperkt ruimtebeslag en hoge ambities op vlak van leefkwaliteit (zoals het 3/30/300-principe) vereist inderdaad een fundamenteel andere ontwikkelingslogica dan louter bijkomende verkaveling. De oplossing ligt niet in meer ruimtebeslag, maar in ruimtelijke herstructurering en het optimaliseren van het bestaande patrimonium:

c. Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad

<https://www.gva.be/regio/antwerpen/regio-antwerpen/boom/kaart.-stadantwerpen-raakt-het-zwaarst-in-de-problemen-in-onze-provincie-in-welkemat-dreigt-wateroverlast-in-jouw-gemeente/39119903.htm>

P48 Landschap in de stad binnentrekken is nobel, maar dit vloekt met de zoektocht naar bijkomende woongelegenheden. Enkele bomen in een straat zijn geen groene long. Visueel is dit al een enorme stap voorwaarts, maar om de hittestress te temperen, zijn grotere oppervlaktes groen (aangevuld met een waterpartij) ideaal. Er zijn momenteel nog groene zones binnen de ring. De oranje gebieden zijn reeds gepland in te boeten aan groen. Dat maakt dat over de rode gebieden absoluut goed nagedacht dient te worden. In Roeselare heeft men het recentelijk aangedurfd om een parking, groter dan het Boomgaardplein, om te vormen tot groengebied.

<https://www.vrt.be/vrtnws/nl/2025/05/17/roeselare-maakt-stadsparkvan-grijs-parkeerterrein>

- Verdichting op maat: niet elke verdichting is hoogbouw. Door in te zetten op slim stapelen, het activeren van leegstaande verdiepingen boven winkels, hergebruik van onderbenutte sites en bouwen op brownfields, kunnen meer wooneenheden worden gerealiseerd binnen bestaande kernen.
- Ruimte-efficiënt bouwen met kwaliteit: het 3/30/300-principe is net een aanzet om niet het aantal m² per woning, maar de kwaliteit van de woonomgeving centraal te stellen. Kwalitatieve publieke ruimte, bomenrijkdom en zicht op groen zijn even belangrijk als woonoppervlakte.
- Combineren van functies: in plaats van functies strikt te scheiden, biedt verweving kansen om bv. woon-werkprojecten, cohousing met gedeeld groen, of hybride gebouwen te ontwikkelen die ruimte besparen.
- Ontharden en vergroenen: paradoxaal genoeg kan verdichting — mits goed vormgegeven — ruimte vrijmaken voor groen, doordat verrommelde en versnipperde ruimte wordt gebundeld. Zo wordt de stad compacter én groener.

De opgave is inderdaad complex, maar niet onmogelijk. De conceptnota erkent deze spanning en stelt strategische principes voor die groei en leefkwaliteit verzoenen, met duidelijke randvoorwaarden voor ecologie, open ruimte en sociale inclusie. Enkel zo kan Turnhout een aangename en toekomstbestendige woonstad blijven.

Dank voor deze doordachte en gelaagde reflectie op het luik “Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad”. Uw bezorgdheden raken aan een kernvraagstuk voor Turnhout: hoe reconcilieer je verstedelijking met klimaatadaptatie en leefkwaliteit binnen de bestaande ruimtedruk?

Landschap in de stad: geen symboliek, maar systeem

De ambitie om het landschap tot in de stad te brengen beoogt meer dan enkele bomen in de straat. Het is net een oproep om ruimte strategisch te herverdelen in functie van hittestress, wateropvang en ecologische structuurvorming. De referentie aan het project in Roeselare illustreert precies het soort radicale keuzes dat ook Turnhout voor ogen heeft: ontharden van parkeerterreinen, het herinrichten van verhard publiek domein als koelte-eiland, en het maximaal vergroenen van binnenstedelijke restruimtes.

Wat vandaag “minuscule groenzones” lijken, kunnen via koppeling en netwerkvorming uitgewerkt worden tot effectieve groene aders en functionele

En hier zou dan het resterende minuscule groen binnen de stad nog verder geminimaliseerd worden? En de historische smalle straten kunnen nooit omgetoverd worden tot groene boulevards die de hittestress temperen. OK, de pertinente vraag blijft: waar al die mensen huizen. Daarom juist dient er eens echt nagedacht te worden over hoeveel inwoners onze stad op een aanvaardbare aangename manier kan huisvesten.

En dan hebben we het nog niet over de waterhuishouding gehad. Qua pluviale risicozones is er nog heel wat werk aan de winkel.

Turnhout is eigenlijk op een lichte glooiing gebouwd en het reliëf loopt naar het zuiden naar beneden en de AA moet alles slikken. Is het niet rechtstreeks, dan is het indirect via het zuiveringsstation (overstorten bij hevige regenval). Bovendien wordt in het noorden enorm veel regenwater afgevoerd via de AA in een grote boog rond Turnhout.

Is het niet zeer hoog tijd om een bepaalde groep mensen in het noorden van Turnhout te overtuigen dat daar nog een voor Turnhout hoogstnodige capaciteit aan waterborging gemakkelijk te realiseren valt?

En dan spreken we nog niet van de waterkwaliteit in de AA. Uit de recente studie van watermonsters komt ontegensprekelijk naar boven dat nog heel wat huishoudelijk afvalwater rechtstreeks geloosd wordt. Het kost de stad toch niks, waar riolering VOORZIEN is, om de betrokkenen individuele adequate maatregelen te laten nemen, zoals het wettelijk voorzien is?

“longen”. Deze visie wordt steeds verbonden aan maatregelen op wijkniveau – inclusief buffers, natte parken, onthardingsstrategieën en meerlaags waterbeheer.

Het spanningsveld tussen woonbehoefte en groene ruimte is reëel, maar geen nulsomspel. Meer nog: compact en goed gelegen wonen is een klimaatmaatregel op zich. Door in te zetten op meervoudig ruimtegebruik, functieverweving en opvulling van onderbenutte sites (zoals leegstaande gebouwen, overgedimensioneerde verharding of achtergestelde zones), kunnen extra wooneenheden gecreëerd worden zonder bijkomend ruimtebeslag. Daarbij is elke nieuwe ontwikkeling verplicht mee te investeren in water- en groeninfrastructuur (zoals waterdoorlatende verharding, wadi's, collectieve tuinen...).

Een fundamentele denkoefening over het aantal gewenste en haalbare inwoners is inderdaad relevant, maar de huidige ruimtelijke strategie kiest bewust voor interne optimalisatie vóór externe uitbreiding, ook om net die groene zones te vrijwaren.

De topografie van Turnhout en de druk op de AA vormen gekende uitdagingen in het kader van waterbeheer en klimaatadaptatie. Dit beleidsplan bouwt daarom verder op de reeds ontwikkelde visie van het Groenblauw Plan Turnhout en zet in op een geïntegreerde aanpak. Bovenlokale samenwerking wordt nagestreefd om buffering te realiseren in de bovenloopregio's, waaronder het noordelijk deel van Turnhout.

Tegelijk wordt ingezet op de aanleg van grootschalige en kleinschalige wateropvangstructuren zoals wadi's, retentiezones en groenzones, evenals op actieve handhaving en ondersteuning bij aansluiting op het rioleringsnet, conform de wettelijke verplichtingen. Problemen zoals overstorten, piekbelasting bij hevige neerslag en restlozingen worden opgevolgd via strategische samenwerking met Aquafin en de VMM, inclusief monitoring van waterkwaliteit en -kwantiteit.

Parallel daaraan wordt in de conceptnota de ambitie geformuleerd om Turnhout te ontwikkelen tot een stad waar verkoeling, biodiversiteit en landschappelijke kwaliteit centraal staan. De uitbouw van een groenblauw netwerk, met zowel publiek als privaat toegankelijk groen, vormt hierin een sleutelrol. De aanplant van bomen draagt, via schaduwvorming en evapotranspiratie, bij aan het temperen van hittestress, terwijl ontharding de transitie naar klimaatadaptief landgebruik mogelijk maakt. De rol van private tuinen en groengebieden wordt hierin expliciet erkend, met aandacht voor de ondersteuning van tuinstraten, private vergroening en burgerinitiatief. De concrete kwantificering van deze maatregelen zal in een latere fase verder worden uitgewerkt.

Vanuit deze verschillende invalshoeken is men echter snel geneigd telkenmale bijkomende ruimte in te nemen of te verwijzen naar te hergebruiken ruimtes, doch waarbij het dikwijls over DEZELFDE ruimte gaat: de som van alles kan niet boven de 100% gaan !
In dat opzicht is het ons dus echt niet duidelijk waar Turnhout in 2050 ruimtelijk naar toe wil en kan evolueren.
Het is hetzelfde verhaal als de realistische toets van het financiële plaatje: verkiezingsbeloften dienen teruggeschroefd te worden binnen de budgettaire mogelijkheden.

De opmerking over het cumulatief ruimtegebruik is volkomen terecht. Het beleidsplan erkent expliciet de fysieke en ecologische grenzen aan verdere ruimte-inname. De doelstelling om meerdere ruimtelijke functies — zoals wonen, groen, bedrijvigheid en mobiliteit — op eenzelfde oppervlakte te realiseren, vereist inderdaad een kritische en realistische benadering van meervoudig ruimtegebruik. Daarom vertrekt dit plan vanuit het principe van *ruimte-efficiëntie*, waarbij keuzes niet optellen in kwantiteit, maar combineren in kwaliteit: verweving waar mogelijk, herbestemming en intensivering waar wenselijk, en behoud waar noodzakelijk.

Advies Jeugdraad dd. xxx

Algemeen

De jeugdraad apprecieert dat de stad jongeren actief betreft bij de ontwikkeling van het Beleidsplan Ruimte. We herkennen ons in verschillende ambities van de conceptnota, maar willen ook enkele aanvullingen, kanttekeningen en aanbevelingen meegeven. Onze insteek is gebaseerd op hoe jongeren de stad vandaag beleven én op onze visie voor een duurzame, inclusieve en leefbare stad in de toekomst.

Laag 1. Dynamische en levendige stad

Wat we waarderen:

- De stad voorziet diverse plekken voor ontmoeting, sport en cultuur.
- De nieuwe bibliotheek wordt sterk gewaardeerd door jongeren en is echt 'geclaimd'.
- De Warande is belangrijk, niet enkel voor de programmatie, maar ook als chillplek.

Wat beter kan:

- Niet alle stadsmagneten spreken jongeren even hard aan. Park Spooreinde wordt wél als sterke trekpleister ervaren, o.a. door zijn sportmogelijkheden en bereikt, -meer dan andere plaatsen- een divers publiek.
- Er is nood aan voldoende laagdrempelige en informele hangplekken in het groen, verspreid over de stad, ook in wijken. Idealiter is er in elke wijk ook ruimte voor buurtsport.
- Nabijheid en privacy zijn belangrijk voor jongeren. Ook 'verborgen' groene hoekjes verdienen aandacht.
- De programmatie in de Warande of bij culturele activiteiten is vaak afgestemd op volwassenen. Jongeren vragen meer inspraak in het programma-aanbod.

Aanbeveling:

- Versterk het netwerk van plekken waar jongeren echt zijn, en betrek hen bij het bepalen én ontwerpen van die stadsmagneten.
- Investeer in buurtgerichte hang-, speel- en sportplekken, verspreid over de stad, bij voorkeur in het groen.

Laag 2. Bloeiende woonstad

Wat we waarderen:

- De nabijheid van voorzieningen en het fietsbare karakter van Turnhout worden positief ervaren.
- De conceptnota erkent het belang van kwalitatief en divers wonen.

We stellen de inbreng van de jeugdraad bijzonder op prijs. De aangeleverde input sluit volledig aan bij de ambities en doelstellingen van het beleidsplan. Het is waardevol om te vernemen welke aspecten van het jeugdbeleid en de stad als positief worden ervaren, en evenzeer verrijkend om te horen waar volgens de jeugdraad nog verbeterkansen liggen. Deze constructieve reflecties vormen een belangrijke bijdrage aan de verdere uitwerking van het plan.

Het versterken van het netwerk van plekken waar jongeren zich effectief begeven, en hen daarbij actief betrekken in de bepaling en het ontwerp van stedelijke aantrekkingspunten, is een belangrijk aandachtspunt. Ook de oproep om te investeren in buurtgerichte, toegankelijke en groene hang-, speel- en sportplekken verspreid over de stad, nemen we zeker mee in overweging bij de verdere uitwerking van het plan. Deze inzichten dragen bij aan een stad die inclusiever, leefbaarder en meer afgestemd is op de leefwereld van jongeren.

Wat beter kan:

- Betaalbaar wonen blijft een grote bezorgdheid. Renovatie van oudere woningen is nodig, maar jongeren zijn vaak niet op de hoogte van bestaande steunmaatregelen.
- Woonkwaliteit is meer dan betaalbaarheid: rust, nabijheid van groen en collectieve voorzieningen (zoals gedeelde tuinen of dakterrassen) worden als heel waardevol beschouwd.
- Niet iedereen voelt zich automatisch aangetrokken tot compact of stedelijk wonen. Rust en natuur blijven belangrijke overwegingen.

Aanbeveling:

- Verhoog de bekendheid van renovatiesteun bij jongeren.
- Stimuleer projecten die compact wonen combineren met collectieve ruimte én nabijheid van groen.
- Voorzie een divers woonaanbod: van rustigere woonbuurten tot dynamische en levendige stadswijken, telkens met voldoende groen in de nabijheid.

Laag 3. Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad

Wat we waarderen:

- De jongeren onderschrijven het belang van klimaatmaatregelen in de stad.
- Vooral de ambitie '**meer groen in de stad**' kreeg brede steun tijdens de workshop.

Wat we willen benadrukken:

- Jongeren hechten veel belang aan groen dat ook functioneel is: het moet uitnodigen tot ontmoeting, ontspanning en spel.
- Water in de stad wordt gewaardeerd voor verkoeling, maar ook voor beleving (zwemwater!).
- Circulair bouwen spreekt aan, zeker wanneer het sociale meerwaarde oplevert (zoals een materialenbank).

Aanbevelingen:

- Geef prioriteit aan extra groen in de stad, verspreid en op wandelafstand.
- Maak het water zichtbaar én beleefbaar: stadsvennen en grachten die ook als ontmoetingsplek werken.
- Stimuleer hergebruik van materialen en maak circulair bouwen tastbaar via lokale initiatieven.

De jeugdraad roept het stadsbestuur op om jongeren structureel te betrekken bij het verdere traject van het Beleidsplan Ruimte, en hen niet enkel te informeren, maar ook te co-creëren. Jongeren kijken met een frisse blik naar de stad en willen mee hun toekomst vormgeven.

Het verhogen van de bekendheid van renovatiesteun bij jongeren is een waardevol aandachtspunt binnen het streven naar een toekomstgericht en toegankelijk woonbeleid. Ook de stimulans om compacte woonvormen te combineren met collectieve voorzieningen en nabijheid van groen sluit nauw aan bij de principes van duurzame stadsontwikkeling. Tot slot onderschrijven we het belang van een gediversifieerd woonaanbod — van rustige woonbuurten tot levendige stadswijken — telkens met aandacht voor groene omgevingen als structureel onderdeel van de leefkwaliteit. Deze aanbevelingen vormen dan ook een betekenisvolle input voor de verdere verfijning van de woonvisie binnen het beleidsplan.

Het versterken van het groenblauwe netwerk in de stad is een belangrijk uitgangspunt, waarbij de suggestie om extra groen in te zetten op verspreide locaties en op wandelafstand van bewoners volledig in lijn ligt met onze ambities voor een leefbare stad. Ook de oproep om water in de stad niet alleen zichtbaar, maar ook beleefbaar te maken — bijvoorbeeld via stadsvennen en grachten die fungeren als ontmoetingsplekken — sluit nauw aan bij het streven naar kwalitatieve publieke ruimte. Tot slot beschouwen we het stimuleren van circulair bouwen en het tastbaar maken van hergebruik via lokale initiatieven als een cruciale hefboom in de transitie naar een duurzamer en meer veerkrachtig stedelijk weefsel. Deze aanbevelingen bieden richtinggevende input voor de verdere concretisering van het beleidsplan.

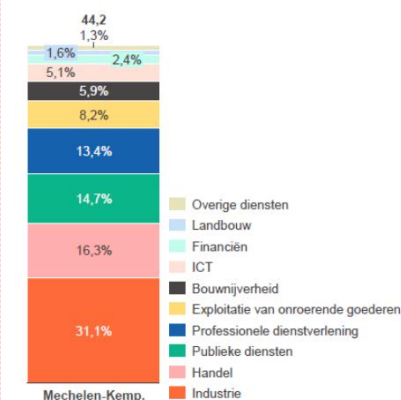
In de volgende fases van het traject zullen we samen met het participatieteam per beleidskader gericht specifieke doelgroepen benaderen. Daarbij besteden we bijzondere aandacht aan diversiteit in sociaal-culturele achtergronden en leeftijden. Doel is om via gerichte gesprekken hun wensen en aanbevelingen op te halen en,

waar mogelijk, samen te werken aan een gedeeld toekomstbeeld. We streven ernaar om via co-creatie tot gedragen en relevante bouwstenen voor het beleidsplan te komen.

Advies VoKa KvK Mechelen-Kempen dd. 26.06.2025

Met veel belangstelling heeft Voka – KvK Mechelen-Kempen de conceptnota van het Beleidsplan Ruimte Turnhout gelezen. De ambitie met drie ruimtelijke lagen zit alvast goed. Niettemin hebben we een aantal bedenkingen die we hieronder formuleren.

Zo merken we dat er in de conceptnota bijzonder veel aandacht gaat naar bedrijfsruimte in het stadscentrum en naar verweving, terwijl dit voor industrieterreinen en niet-verweefbare activiteiten eerder beperkt is. Op zich is er niets mis met verhoogde aandacht voor het stadscentrum, maar toch willen we het belang van de industriezones voor de welvaart in Turnhout en regio Mechelen-Kempen beklemtonen. Uit gegevens van de Nationale Bank blijkt immers dat industrie in regio Mechelen-Kempen een aandeel vertegenwoordigt van 31,1% van de toegevoegde waarde (zie grafiek infra). Die toegevoegde waarde bedroeg in 2023 voor regio Mechelen-Kempen 44,2 miljard euro. Daarmee scoort onze regio bovengemiddeld als je weet dat de industrie in heel Vlaanderen goed is voor 20% van de toegevoegde waarde.

Mismatch tussen vraag en aanbod

Bedrijfsruimte is een kostbaar goed. Dat blijkt uit de Voka Paper "Ruimte om te ondernemen - Blauwdruk voor een Vlaams economisch grondbeleid". Die legt de complete mismatch tussen vraag en aanbod bloot. Dat geldt ook voor stad Turnhout. De VLAIO-bezettingstabel van bedrijventerreinen 2025 toont aan dat er in Turnhout momenteel geen actief aanbod aan industriegrond is. Wel leren de cijfers dat er nog 8,16 ha geblokkeerde industriegrond beschikbaar is, dat er 6,18 ha leegstand is en dat er 9,53 ha industriegrond oneigenlijk wordt

Dank voor de onderbouwde en genuanceerde inbreng van Voka – KvK Mechelen-Kempen. De bezorgdheden rond het beschikbaar stellen van voldoende en geschikte ruimte voor economische activiteit zijn terecht en worden gedeeld. Onderstaande replek gaat in op de kernpunten, kadert ze binnen de ambities van het **Beleidsplan Ruimte Turnhout**, en verduidelijkt enkele uitgangspunten.

Het beleidsplan erkent volmondig het economisch belang van industrie voor Turnhout en de bredere regio. De rol van industriële activiteiten in de welvaart en tewerkstelling, zoals u die illustreert met cijfers uit de Nationale Bank, wordt niet betwist. De strategische positie van Turnhout als economisch centrum in de Kempen ligt zelfs mee aan de basis van het stedelijk groeiprofiel. Het feit dat in de conceptnota expliciet wordt ingezet op functiemenging en stadsverweving betekent niet dat industriegebieden buiten beeld vallen, maar weerspiegelt een ruimtelijk responsief model: een antwoord op de verschillende schaalniveaus en typologieën van economische activiteit – van ambacht tot zware industrie.

De bezorgdheid over de 23,87 ha potentieel on(der)benutte industriegrond in Turnhout wordt gedeeld. De opsplitsing in geblokkeerde, leegstaande en oneigenlijk gebruikte percelen is nuttig en zal meegenomen worden in de nadere verfijning van de actieprogramma's in de volgende fase. De complexiteit van activering (juridisch, fysisch, eigendomsrechtelijk) vereist echter interbestuurlijke samenwerking, geduldige onderhandelingen en, waar mogelijk, instrumentele versterking. In die zin ligt een kernopgave inderdaad in de optimalisatie van het bestaande patrimonium, nog vóór uitbreiding wordt overwogen.

De verwachte nood aan 701 ha industriegrond voor het arrondissement Turnhout tegen 2050 (vs. 258 ha aanbod) wijst op een structureel tekort. Het beleidsplan deelt de analyse dat een slim en actief grondbeleid noodzakelijk is. Tegelijk willen we waken over ruimte-efficiëntie en het vermijden van nodeeloos bijkomend ruimtebeslag, conform het Vlaamse beleidskader (bv. het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen en de bouwshift). Greenfields mogen geen reflexmatige oplossing

gebruikt met als functie landbouw, wonen, gemeenschapdiensten, natuurgebied of voor andere doeleinden. Bij geblokkeerde gronden gaat het om juridische beperkingen (watergevoeligheid, mobiliteitsproblemen,...), eigendomsbeperkingen (grondeigenaar wil niet verkopen; vaak een kerkfabriek of OCMW), fysische beperkingen (te klein of rare vorm van het perceel waardoor het niet geschikt is voor economische ontwikkeling) of structureel.

Geblokkeerde industriegrond, leegstand en oneigenlijk gebruik opgeteld, kom je in Turnhout uit op 23,87 ha. Dat is een potentieel aanbod dat zo snel mogelijk geactiveerd moet worden. Een quick win die je als stad niet mag laten liggen. Zeker omdat de vraag vele malen groter is dan dit potentieel aanbod.

Actie grondbeleid nodig

In de “Behoeftestudie ruimtevraag bedrijvigheid Vlaanderen” van Antea Group/Rebel blijkt de vraag naar industriegrond in 2050 in het arrondissement Turnhout op 701 ha uit te komen. Die vraag is gebaseerd op de groeiprognose van de toegevoegde waarde de komende 25 jaar. Met een aanbod zonder beperkingen van 258 ha in het hele arrondissement betekent dit een acuut tekort van 443 ha.

Er moet dus werk worden gemaakt van een actief grondbeleid inzake industriegrond. Daarom vraagt Voka – KvK Mechelen-Kempen om dit expliciet op te nemen in het Beleidsplan Ruimte Turnhout.

Beschikbare ruimtes voor bedrijvigheid maximaal en efficiënter benutten is een eerste piste om op in te zetten. We denken daarbij onder meer aan de modernisering en optimalisatie van het industrieterrein Everdongenlaan, waar de mobiliteit en de waterhuishouding nijpende problemen zijn die om een adequate oplossing vragen. Zo pleiten we voor randparkings aan deze industriezone met deelsystemen (deelfietsen, steps) en/of een pendelbus. En de fietsverbindingen op deze industriezone zijn aan een upgrade toe, met onder meer een extra ontsluiting via een fietsbrug over de Aa.

Maar om aan de groeiende vraag te voldoen zal het ook noodzakelijk zijn om greenfields aan te snijden. Die greenfields gaan we tevens nodig hebben om onmogelijk te activeren geblokkeerde industriegronden te compenseren. En om te voldoen aan de mogelijke vraag die van over de landsgrenzen zou kunnen komen. Hou deze piste dus zeker open.

worden, maar kunnen – onder strikte voorwaarden en duidelijke motivering – in beeld komen voor strategische behoeften, op schaal van intergemeentelijke afstemming.

De suggesties rond modernisering van de industriezone aan de Everdongenlaan (mobiliteit, waterhuishouding, fietsontsluiting, pendeloplossingen) zijn waardevol en getuigen van een toekomstgerichte visie op kwalitatieve bedrijventerreinen. Het beleidsplan beoogt expliciet om deze zones op te nemen in de ruimtelijke ontwikkelingskaders, waarbij verbetertrajecten gekoppeld worden aan bovenlokale netwerken (o.a. fietsroutenetwerk, ecologische systemen, multimodale hubs). De suggestie van een fietsbrug over de Aa en randparkings met deelsystemen wordt mee opgenomen als inspirerend voorbeeld voor de actiegerichte uitwerking.

Tot slot delen we de oproep om beleidsruimte open te houden voor groei, ook met het oog op externe investeringsvraag (ook grensoverschrijdend). Het beleidsplan sluit geen enkele piste principieel uit, maar kiest wel bewust voor een fasering: eerst versterken en optimaliseren, dan pas uitbreiden – en steeds gekoppeld aan draagvlak, efficiëntie en ruimtelijke kwaliteit.

Advies MNIDS dd. 24.06.2025

Bedenkingen van MNIDS (meer natuur in de stad) bij de conceptnota Turnhout 2050

We waarderen het zeer de Stad Turnhout werkt aan een nieuw beleidsplan ruimte en haar burgers de kans geeft te reageren. MNIDS (Meer Natuur In De Stad) grijpt dan ook graag deze kans om een eigen inbreng te doen. Die vatten we samen in **4 punten**.

1. De conceptnota onderscheidt drie ruimtelijke lagen:

- Dynamische en levendige stad
- Aangename woonstad
- Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad

Daarbij staat vooraf vermeld "Elk van deze 'ruimtelijke lagen' heeft bepaalde karakteristieken en dynamieken: ze volgen elk een eigen logica". Als methodologische ingreep om de ambities van de Stad duidelijk te vertellen, is dit aanvaardbaar. Dergelijke kunstmatige loskoppeling is echter blind voor het gegeven dat het in de praktijk absoluut niet wenselijk en vaak ook onmogelijk is om deze ruimtelijke lagen van elkaar los te koppelen als er concrete (beleids)beslissingen genomen moeten worden.

De betreffende alinea op pagina 1 van de conceptnota sluit dan wel af met "Nadien brengen we deze drie lagen terug bij elkaar. Samen vormen deze lagen de **basis waarop we het ruimtelijk beleid voor de toekomst zullen vormgeven**." Daarin zou 'samen' beslist mee vet gedrukt mogen staan: '**SAMEN**' moet o.i. primeren op de "eigen logica". Omdat die samenhang zo wezenlijk is, verdient die ook in de conceptnota al veel meer aandacht dan dat éne zinnetje. De eigen logica van elk domein volledig de vrije teugels geven, zal het nadien (in het beleidskader) samenbrengen enkel moeilijker maken.

Een goed ruimtelijk beleid staat of valt immers met de samenhang en het evenwicht tussen de drie lagen en daarom lijkt het ons aangewezen om **de ambities m.b.t. het ene domein telkens te toetsen of terug te koppelen aan deze van de andere domeinen**. Dat zou in de conceptnota tot duidelijk zijn recht moeten. Een voorbeeld te verduidelijken: "Met het oog op de noodzakelijke ruimte voor niet-verweefbare bedrijfsactiviteiten, blijft het aandeel juridisch bestemde bedrijventerreinen behouden en groeit dit aandeel verder mee met de stad., *zonder verder beslag te leggen op de open ruimte en de natuur of de kwaliteit van wonen aan te tasten*". (De cursieve tekst is een aanvulling op de laatste zin van blz 29.)

De opmerking over het aftoetsen van de ambities binnen elk beleidsdomein en de onderlinge samenhang tussen de drie lagen sluit nauw aan bij de eerder geformuleerde reflectie van GECORO-lid Peter Vervoort, en wordt als bijzonder waardevol beschouwd. Zoals hij terecht stelt:

"De kracht van de drie lagen zit in hun combinatie op locatie. Daar botsen ruimtelijke ambities: verdichting met open ruimte, economie met leefbaarheid, wonen met mobiliteit."

Deze benadering onderstreept het belang van integrale afwegingen op maat van elke plek. We nemen deze invalshoek dan ook expliciet mee in de verdere uitwerking van het beleidsplan.

2. Als MNIDS pleiten we er nadrukkelijk voor om bij het aftoetsen van ambities **prioriteit te geven aan het meer veerkrachtig en klimaat robuust maken van de stad**. Dat is immers een voorwaarde om Turnhout op een duurzame manier uit te bouwen als een dynamische en levendige stad waar je aangenaam woont.

MNIDS legt resoluut de focus op het realiseren van een raster van groene en blauwe dooradering, dat verbonden is met de natuur in de buitengebieden. Bij elke ingreep in de openbare ruimte moet de afweging gemaakt worden of de natuur wel voldoende plaats krijgt, meer nog, welke kans er in zit om de bestaande natuur nog te versterken.

We herkennen onze bekommernis in de passage op blz 14 van de conceptnota, maar zouden ze in het geheel van het document nog willen aanscherpen. Het behoud en de uitbreiding van stedelijke groenzones is niet noodzakelijk een belemmering voor de andere ambities van de stad i.v.m. de gewenste groei en de rol als centrumstad. In de conceptnota verdient het streven naar **vergroening** een meer positief beeld, met name **als een kans om de andere ambities op een meer duurzame en klimaat robuuste manier te realiseren**: meer natuur in de binnenstad als hefboom om de paradox van de stadsvernieuwing in Turnhout (blz 33 – 34) te counteren; parkjes, samentuinen, een plein met bomen en banken, speeltuintjes met een weelderige biodiverse aanplant zijn aantrekkelijke, veilige en inclusieve publieke ruimtes (blz.39) die uitnodigen tot ontmoeting; meer beplanting kan bijdragen aan de beoogde modale shift en bijdragen aan de doorwaadbaarheid voor fietsers en voetgangers (blz 25); groene oases voorkomen dat verdichting en multifunctioneel ruimtegebruik van de compacte binnenstad (blz 28-29) een hitte-eiland wordt en maken ze extra aantrekkelijk voor bezoekers;.... Om de natuur meer ruimte te geven moeten niet noodzakelijk andere functies ingeperkt worden. Laat eenzelfde plek meerdere functies vervullen en je creëert ruimte voor vergroening. Waarom geen sportterrein op het dak van een parkeergarage, of een straat die 's avonds een speelplein wordt?

3. I.v.m. de ruimtelijke ambities voor een veerkrachtige en klimaat robuuste stad schuiven we **extra aandachtspunten** naar voren.

- Offer niet alle **tuinbouwgrond** in de binnenstad op aan andere functies. Er is en blijft, ook in de binnenstad plaats nodig voor volkstuinen en samentuinen.

- Wat nog meer aandacht mag krijgen in de ambities en de strategieën is **de manier van landbouw beoefenen**. Als de landbouw wil overleven in extreme omstandigheden van grote droogte en wateroverlast, zal een meer agro-ecologische aanpak noodzakelijk zijn. Minder grootschalige, industriële veeteelt, meer verwevenheid met natuur.

In de conceptnota worden verschillende koppelkansen tussen het uitwerken van het groenblauw netwerk in de stad en andere thema's in de doelstellingen omschreven. Zo wordt de meerwaarde aan levenskwaliteit benadrukt, verkoeling, waterbeheer, biodiversiteit, erosiebestrijding, recreatie, trage mobiliteit en productiewaarde. Deze zullen met open blik verder uitgewerkt worden binnen een strategische visie voor het uitwerken van een fijnmazig groenblauw netwerk in het bebouwd weefsel, groene toegangspoorten aan de stadsrand en een klimaatweerbaar open ruimte landschap. De visie in het beleidsplan wordt afgestemd met de reeds uitgewerkte doelstellingen uit het Klimaatplan Turnhout

We nemen deze aandachtspunten mee in de verdere uitwerking van het beleidsplan. Het verweven van landbouw en natuur op de geschikte locaties en participatieve karakter van stadstuinbouw zitten vervat in de doelstellingen van het beleidsplan.

4. Voorstellen concrete acties

MNIDS wil zeker zijn steentje bijdragen aan de verdere ontwikkeling van het Beleidsplan Ruimte. We gaan ervan uit dat de Stad ook in een volgende fase, bij de eerste versie van het beleidsplan ruimte, een inspraakmoment voor de Turnhoutenaars voorziet. We delen dan graag onze verschillende voorstellen voor concrete acties die noodzakelijk zijn om **prioriteit te geven aan het meer veerkrachtig en klimaat robuust maken van Turnhout, een voorwaarde om onze stad**. uit te bouwen tot een dynamische en levendige stad waar je aangenaam woont.

De medewerking wordt op prijs gesteld. In de verschillende fasen van het uitwerken van het beleidsplan zal er een intensief participatietraject opgesteld worden, waarbij adviezen en inspraakreacties van de inwoners worden verzameld en verwerkt. Het is van groot belang om bij de uitwerking van de ruimtelijke visie alle instanties te betrekken en de verschillende belanghebbers zo dicht mogelijk bij elkaar te brengen.

Advies Schorvoort 2020 dd. 30.06.2025

Het gehucht Schorvoort in Turnhout heeft volgens het beleidsplan ruimte een aantal belangrijke aandachtspunten, die zich richten op duurzaamheid, woonkwaliteit en mobiliteit. Hieronder de belangrijkste thema's en punten die specifiek relevant zijn voor deze wijk: - Dynamische en levendige stad 'Welke ruimtelijke toekomst willen we voor de stedelijke functies, zoals onderwijs, zorg, recreatie en toerisme, bedrijvigheid en handel,...?' - Aangename woonstad 'Welke ruimtelijke toekomst willen we voor het wonen in onze stad?' - Veerkrachtige en klimaatrobuuste stad 'Welke ruimtelijke toekomst willen we voor de open ruimte, de landbouw en de natuur in onze stad?'

Schorvoort heeft steeds de wens geuit om in eerste instantie als woongemeenschap te worden aanzien, waarin de dorpse menselijke schaal wordt gerespecteerd. We onderschrijven dan ook graag de ambitie van een aangename woonstad, of vertaald naar Schorvoort een aangenaam gehucht, dat gekenmerkt wordt door een dorpse menselijke schaal. Er dient meer aandacht te zijn voor het versterken van de sociale infrastructuur. Denk aan het verbeteren van speelplekken, buurtcentra en gemeenschappelijke ruimtes om sociale cohesie te bevorderen.

Geprangd tussen de snelweg, de ring van Turnhout en een drukke invalsweg is verbondenheid van Schorvoort met de stad een belangrijk en blijvend aandachtspunt. Dit dient op een veilige manier en een duurzame wijze te kunnen gebeuren. Schorvoort moet verder verbeteren als een gehucht dat goed bereikbaar is met de fiets, te voet en via het openbaar vervoer. Specifieke aandacht gaat uit naar veilige voet- en fietspaden, goede busverbindingen en de afstemming van verkeer om het gehucht leefbaarder te maken voor bewoners van alle leeftijden. Kinderen moeten op een veilige manier op school kunnen raken, maar ook op de locaties van hun sportinfrastructuur (vb. de nieuwe sporthal in het stadspark, de nieuwe locatie van White Star) en hun vrijetijdsbesteding (scouts, academie, jeugdhuis,...).

In die zin dringen veilige en afzonderlijke (fiets)verbindingen naar het stadcentrum maar ook naar Zevendonk zich op. Als Schorvoort 2020 betreuren wij ten eerste dat ondanks het overlijden van een jonge bewoner van Zevendonk op de brug over de snelweg in het recente verleden er nog steeds geen werk is gemaakt van een afgezonderde veilige fietsverbinding.

De nieuwe sporthal annex afbraak van de oude mag een aanzet zijn tot een opwaardering van de bestaande voetgangerstunnel en een aansluitend fietspad/wandelpad doorheen stadspark richting de nieuwe sporthal. De geplande herlocatie van White Star naar de Slagmolenstraat kan niet zonder veilige verbindingen. Maatregelen tegen sluikverkeer zijn eveneens noodzakelijk. Het beleidsplan ruimte stelt duurzaamheid en klimaatbestendigheid voorop, en besteed - terecht -

Gezien Schorvoort tot het bebouwde weefsel van de stad Turnhout behoort, zal het gehucht mee betrokken worden bij de groenblauwe dooradering van de groenblauw weefsel. De ligging van het gehucht nabij de Aa brengen reeds heel wat uitdagingen voor het gehucht in beeld naar waterberging, verkoeling en toegankelijk groen toe in een transitie naar een aangename woonwijk.

Ook de ligging nabij de ring van Turnhout zorgt ervoor dat de woonwijk in aanmerking komt als groene verbinding tussen de open ruimte en de stadskern. Er wordt bekeken hoe de bestaande acties en werkingen in het gehucht verder kunnen ondersteund worden en betrokken worden bij de uitwerking van het Ruimtelijk Beleidsplan.

veel aandacht aan de klimaatproblematieken, overstromingsgevoeligheden en droogtegevoeligheden. In Schorvoort streven we al vele jaren naar een behoud van de Aa-vallei. De Aa-vallei is een groene long van 15,5 ha (waarvan 3 ha bebost) die zich als een lang, breed lint uitstrekt langs de noordelijke kant van het gehucht. Ze sluit aan bij het speelplein Bergbeemden en het scoutsterrein. Verder ligt ze op wandelafstand van het recent gebouwde dienstencentrum en letterlijk op 150 meter van onze kleuter- en lagere school. De Aa-vallei is een uniek stuk natuur als buur. De Aa-vallei is bovendien een drassig weidegebied dat zijn rol als spons en mogelijkheden tot waterberging ten volle moet kunnen spelen om zo een fundamentele bijdrage te leveren aan het aanpakken van de problematische verdroging van Vlaanderen. Laten we met z'n allen deze spons van ons behouden! Zo investeren we, als samenleving, in een natuurlijke schokdemper, een klimaatbuffer die het water bijhoudt zo lang als nodig is en tevens kan fungeren als koolstofsink, een belangrijk element in de strijd tegen de klimaatopwarming die alsmaar sneller om zich heen grijpt. Schorvoort wil absoluut zijn allerlaatste natuurlijke ruimte (de Aa-vallei) bewaren voor de toekomst. Het gehucht lanceerde daarom in augustus 2020 de actie 'Aa-vallei 100 % bouwvrij'. De resterende open ruimte van de AA-vallei dient 100% bouwvrij te blijven. Een juridische verankering hiervan is aangewezen.

Advies Boomkwekerij Maréchal 2020 dd. 27.06.2025

Naast de huidige planologisch context zien wij dat het Beleidsplan Ruimte in de huidige vorm weinig perspectief of aandacht biedt voor bedrijven met een agrarisch karakter aan de rand van de stad, waartoe Maréchal behoort. Wij zien twee grote aandachtspunten die de toekomst van bedrijven zoals Maréchal bepalen waarop met een nieuw Beleidsplan Ruimte kan ingespeeld kan worden. We vragen dan ook deze op één of andere manier te willen onderzoeken en mee op te nemen binnen het Beleidsplan Ruimte Turnhout.

1. Uitdagingen voor de landbouw als bewaker van de open ruimte

Landbouw speelt een cruciale rol als bewaker van de open ruimte in Turnhout. In een regio die verstedelijkt is, helpt landbouwgrond om versnippering van het landschap tegen te gaan en groene zones te behouden.

Landbouwers beheren grote oppervlakten buitengebied, waardoor landbouw niet alleen voedsel- of sierproductie garandeert, maar ook bijdraagt aan het behoud van natuur, biodiversiteit en landschapskwaliteit. Zonder landbouw dreigt meer open ruimte ingenomen te worden door bebouwing of infrastructuur, wat de leefbaarheid en ecologische waarde van Turnhout en Vlaanderen verder onder druk zet.

Turnhout beschikt aan de noordzijde van de stad, net zoals het Beleidsplan Ruimte momenteel al aanhaalt, over grote aaneengesloten graslanden en vennen met een sterke verweving tussen natuur en landbouw.

Willen we deze open ruimte verder beschermen, dan is het noodzakelijk om voldoende steun te geven aan de landbouwsector. Deze open ruimte zal in de toekomst tevens instaan om de klimaatuitdagingen die op ons afkomen te temperen door voldoende ruimte aan water te bieden.

De landbouwsector is bovendien een sector in beweging. Door de ruimtelijke tendens van schaalvergroting van landbouwbedrijven zijn kleinere tot middelgrote landbouwbedrijven die economisch competitief willen blijven, vaak genoodzaakt om naast hun puur agrarische activiteiten ook nevenactiviteiten gelinkt aan de landbouw te voorzien. Voorbeelden van dergelijke nevenactiviteiten zijn het aanbieden van een sociale functie, bijvoorbeeld in de vorm van tewerkstelling of samenwerkingen met andere sociale actoren met als doel het ondersteunen van de meest kwetsbare groepen. Hiernaast is de verkoop aan particulieren in plaats van enkel groothandel ook één van de mogelijke nevenactiviteiten die agrarische bedrijven kunnen inzetten om in te spelen op het sterk competitief economische klimaat. Maréchal wenst op beide pistes in te zetten, hetgeen gezien de specifieke eisen in de competitieve sector van bomen- en plantenkwakerijen in de huidige juridische context niet zonder meer mogelijk is.

Zie eerder antwoord op inspraak van Boerenbond. Het belang van landbouw in de openruimte en de productiewaarde van het landschap wordt erkent en als doelstelling meegenomen in de conceptnota. De ruimtelijke visie voor landbouw en relatie met andere open ruimte thema's zullen verder uitgewerkt worden in het Beleidsplan, hetzij binnen een beleidskader open ruimte, hetzij als open ruimte- en klimaatscan doorheen het gehele Beleidsplan.

Toekomstperspectieven via gepaste verbredingsactiviteiten en het historisch karakter van bedrijven zullen zeker mee bekeken worden.

Naast voormeld steeds economisch competitievere klimaat is het beleidsinstrumentarium de laatste jaren sterk uitgebreid met nieuwe wetten en reglementen, milieueffingen, milieuovereenkomsten en -convenanten. Het vraagt van de landbouwer veel creativiteit om doorheen de administratieve doolhof zijn bedrijf te runnen. Momenteel zijn zowel het milieu- als het ruimtelijk beleid een bron van onzekerheid in de bedrijfsvoering van het landbouwbedrijf door mogelijk ingebouwde beperkingen (cf. de discussies omtrent de periode van onbeschikbaarheid van aangekochte bomen of planten, hoewel die niet noodzakelijk onmiddellijk verkocht worden). Daarnaast is er het feitelijke gegeven dat landbouw nog altijd ruimte en grond nodig heeft om basisproducten voor de bevolking te produceren.

Maréchal is een mooi voorbeeld hoe de historische landschappelijke structuren die al bij de Ferrariskaart (1777) aanwezig zijn, ondanks de gewijzigde landbouwactiviteiten nog steeds in het landschap zichtbaar zijn en door Maréchal ook maximaal behouden en versterkt worden.

Wij suggereren om in het Beleidsplan Ruimte Turnhout de hierboven besproken uitdagingen die ook spelen in de landbouwsector van Turnhout, op te nemen - met als meest prominente uitdaging de nood aan specialisatie en diversificatie van werkzaamheden om competitief te blijven - en waarom het behouden, beschermen en stimuleren van de landbouwsector als bewaker van de waardevolle open ruimte zo belangrijk is. Het Ruimtelijk Structuurplan Turnhout biedt op pagina 104 e.v. reeds een uiteenzetting van de bredere uitdagingen waarmee de landbouwsector wordt geconfronteerd. Deze passages uit het structuurplan kunnen als basis dienen voor het nieuwe Beleidsplan Ruimte.

2. Beleidskader voor landbouw als economische sector

De hierboven besproken uitdagingen en kansen zijn naar onze mening van dermate grootte en belang dat het aangewezen lijkt om een beleidskader bedrijvigheid met op te maken met duurzame en realistische ontwikkelingsmogelijkheden voor de landbouwsector. Op deze manier kunnen er concrete acties uitgewerkt worden in het Beleidsplan Ruimte die de diversifiëring van

de ruimtelijke mogelijkheden binnen het agrarisch gebied integreren in het ruimtelijk beleid van de stad Turnhout.

Wij suggereren dan ook om in het Beleidsplan Ruimte Turnhout een beleidskader op te nemen rond bedrijvigheid in de brede zin waarin ook landbouw expliciet als economische sector wordt opgenomen.

De ambitie om het landbouwgebied in de gemeente Turnhout te diversifiëren om de sector rendabel te houden is ook niet nieuw. Het Ruimtelijk Structuurplan Turnhout geeft ons reeds aanknopingspunten om dit te vertalen in het ruimtelijke beleid. Zo lezen we op pagina 166 van het richtinggevend gedeelte:

"De grote aaneengesloten open ruimte in het noorden en het zuiden van Turnhout laat toe een levensvatbare landbouwexploitatie te organiseren. Door een verbreding van de activiteiten kan de economische betekenis van deze sector versterkt worden. Wanneer dan ook nog gekozen wordt voor duurzame en gezonde landbouw zou het 'Turnhoutse' tot een kwaliteitslabel kunnen uitgebouwd worden."

Binnen het voorgestelde beleidskader bedrijvigheid lijkt best naar voren te komen dat deze grote aaneengesloten open ruimte in het noorden en het zuiden van Turnhout een verbreding van landbouwactiviteiten toelaat en stimuleert, net zoals is opgenomen in het structuurplan van Turnhout. De bestaande agrarische bedrijven dienen de kans te krijgen om zich te ontwikkelen tot duurzame en rendabele bedrijven in het huidige ruimtelijke en economische klimaat.

Er zijn initiatieven zoals ruimtelijke uitvoeringsplannen nodig die de innovatie van de landbouwsector door middel van een verbreding van de toegelaten bedrijfsactiviteiten mogelijk maken binnen de agrarische bestemmingszones. In het verleden werden reeds concrete planinitiatieven zoals ruimtelijke uitvoeringsplannen opgemaakt om dergelijke verbreding mogelijk te maken vanuit het Ruimtelijk Structuurplan Turnhout doch deze initiatieven werden door de Raad van State vernietigd. Hierdoor blijven landbouwbedrijven, zoals Maréchal, binnen de huidig geldende bestemmingsplannen in de onmogelijkheid om planten te verkopen die aangeleverd worden door bedrijven met wie nauw samengewerkt wordt, alhoewel de bedrijfsinfrastructuur dit toelaat en ondanks dat economische wetmatigheden hiertoe aanzetten. Bedoelde bedrijven blijven heden dus gedwongen om alle landbouwkundige handelingen zelf te stellen op het bedrijf, wat op zich wel mogelijk is maar economisch inefficiënt en derhalve op geen enkele wijze duurzaam. Het opstellen van ruimtelijke uitvoeringsplannen om voormelde diversificatie of verbreding voor (bestaande) landbouwbedrijven mogelijk te maken is dus nodig. Het Beleidsplan Ruimte is het geschikte instrument om de basis voor dergelijke plannen in te bouwen en om in de toekomst ruimtelijke planinitiatieven voor de agrarische sector op te maken.

Concreet vragen wij dan ook om het opmaken van ruimtelijk uitvoeringsplannen voor de verbreding van bepaalde landbouwbedrijven als actie op te nemen binnen het beleidskader bedrijvigheid.

Hoewel het Provinciaal Beleidsplan Ruimte Antwerpen (PBRA) stelt dat nieuwe kleinhandelsvestigingen in de open ruimte in principe niet toelaatbaar zijn, is het belangrijk te onderlijnen dat er in geval van verbreding van landbouwactiviteiten géén sprake is van een nieuwe, bijkomende klassieke kleinhandelsvestiging. Bij verbreding van landbouwactiviteiten blijft immers de noodzaak om rechtstreekse linken met die landbouwactiviteiten te bewaren, zoals in het geval van Maréchal landbouwkundige handelingen middels jarenlange opgebouwde know-how binnen een landbouwinfrastructuur. Zonder die handelingen, die gaan van het conditioneren van aangekochte bomen of planten over doorkweken van die bomen of planten tot het zelf ontwikkelen en kweken van bomen of planten, kunnen geen producten in optimale vorm verkocht worden. Bomen en planten zijn levende producten en sterven af zonder gepaste verzorging. Omdat de door Maréchal voorgestane beoogde verbreding van de landbouwactiviteiten in de sector van de bomen- en plantenkwekerijen geenszins aanleiding kan geven tot het stellen van klassieke kleinhandelsactiviteiten zoals die bij tuincentra gebeuren (met verkoop van om het even wat aan om het even wie), wordt het hierboven geschetste principe uit het PBRA niet gefnuikt. Het PBRA kan niet, en heeft ook helemaal niet tot doel, om in te gaan tegen in de landbouwsector en specifiek in de sector van bomen- en plantenkwekerijen sinds jaren wijzigende economische omstandigheden. De nood aan aanvullende inkomstenbronnen en maatschappelijke verankering – onder meer via korte keten, zorglandbouw of beperkte rechtstreekse verkoop – vraagt om een meer flexibele interpretatie van het ruimtelijk beleid.

Deze benadering sluit ook aan bij het Beleidsplan Ruimte Vlaanderen (BRV) dat inzet op meervoudig ruimtegebruik en het versterken van bestaande functies in plaats van ze strikt te scheiden. In dat kader kan deze vorm van beperkte verkoop beschouwd worden als een duurzame manier om landbouwbedrijven economisch leefbaar te houden en tegelijk hun rol als beheerder van de open ruimte te versterken – zeker in een context als Turnhout, waar de nabijheid van de grens extra competitieve druk uitoefent.

Tot slot willen we graag meegeven dat wij, Maréchal Boomkwekerij nv, bereid zijn deze aanbevelingen en suggesties op het beleidsplan nader toe te lichten in een persoonlijk gesprek met de stad Turnhout. Op deze manier hopen wij, samen met de stad, te kunnen komen tot een gedragen en toekomstgericht plan voor de landbouwsector, en meer in het bijzonder de sector van de bomen- en plantenkwekerijen. Deze constructieve dialoog is volgens ons essentieel om tot beleidskeuzes te komen die zowel realistisch als duurzaam zijn voor alle betrokkenen